

Izšla ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
acematvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/L. — Telefon št. 72.Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafovi ul. št. 9/L. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.Inseratni oddelček: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 36.Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana
št. 11.842. — Praha čisto 78.180,
Wien Nr. 105.341.

Ljubljana, 29. junija.

V vnanjem časopisju se vedno bolj komentira grška revolucija kot izbruh nezadovoljstva s potekom pogajanj med Atenami in Beogradom. Dasi se je grška vlada držala popolnoma nepopustljivo glede naših glavnih zahtev, to je železniške proge Solun-Djevdellija in solunske cone — kako je bilo glede zaščite naše narodne manjšine v grški Makedoniji, se ni točno objavilo —, vendar je bilo že to, kar je koncedirala generalu Pangalos in njegovim pristavcem, preveč. To je potrebno naglasiti, ne kot dokaz, da je res radi tega izbruhnila vojska revolucija, marveč kot važen opomin za perspektivo bodočih pogajanj. Kar se tiče Pangalosa samega, je pa gotovo, da bi bil prej ali slej napravil prav to, kar je napravil te dni, tudi ako bi ne bilo nikakih pogajanj z Jugoslavijo.

Za premotiviranje razmerja Pangalosa vlade do naše države je važno sledeče: Ko se je za časa borbe za državno obliko, in proti monarhiji, organizirala radikalna republikanska stranka, ki ji je bil vodilni duh baš Pangalos, je postavila med svoje poglavitne programne točke zahtevo po intenzivnem delu na pogrčevanju Makedonije, glede vnanje politike pa intenzivnejše odnose s sosedji, v cilju, da se stori balkanska federacija.

Ze tedaj je torej ta stranka smatrala kot eno najnujnejših nacionalnih potreb Grčije, da se čim prej raznorodni naš element okrog Soluna. Da bo ta stranka zelo občutljiva glede naših — čeprav le ekonomskih — aspiracij v Solunu, je tedaj razumljivo.

Pod to perspektivo ni pričakovati, da bi pogajanja za obnovo zveze med obema državama, tudi ako se v kratkem zopet prične, dovedla do ugodnega zaključka. Pangalos bo ostal brezdvomno še bolj nepopustljiv nego je bila dosedanja atenska vlada in ne bo ugodil našim zahtevam. Po drugi strani pa, tudi ni misliti, da bi mi kapitulirali pred revolucionarnimi grškimi oficirji, zlasti ko je zelo dvomljivo, če se bo njihova vlada mogla dolgo držati na krmilu. Zaveščevanje sporazuma z Grško je sicer z ekonomskega stališča obžalovanja vredno, ali s političnega stališča je brezpogojno potrebno, da držimo svoje zahteve. Baš Pangalosaova revolucija je znova dokaz, da moramo imeti mi upravo solunske železnice v rokah, sicer nam kak notranji prevrat v Grčiji vedno znova razveljavlja vsebino pogodbe in naše papirne koncesije.

Obnova zaveščevanja pogodbe med obema državama pa je brez dvoma Grčiji potrebnejša nego nam. Mi smo na Balkanu že sami precej močni, z zvezo z Rumunijo še ojačeni. Grčija se ne more nasloniti na Bolgarijo, kakaj kor hitro bi se Bolgarija ojačila na naš račun, bi bilo to prej ali slej škoda tudi za — Grčijo. Pri Rumunih so Grki že itak slabo zapisani.

Imenovala se je poslednje dni Italija kot država, ki bi prišla v poštev kot grška zaveščevnica proti nam. Na take kombinacije pač ni polagati važnosti, kakaj italijansko-grška zveza bi bila zveza med konkurentoma in je neprirodna. Znano je, da bi Italiji pač ne bilo neljub, ako bi se težiče srbske maritimne pozicije prestavilo z Jadrana na Solun, kakaj Egejsko morje je daleč, a Jadrano blizu. Dali pa je vmes Dodekanez, ki ga ima okupiranega Italija, ki pa pravno ni njen, nasprotno, obstoje mednarodne obveze, da se izroči Grčiji. Italija bi ga rada obdržala in odlašala vsakršna pogajanja v tem oziru. Na kako iskreno prijateljstvo med obema sosedama ni misliti.

Pangalosa nastop je tedaj nedvorno poslalsl razmerje med našo državo in Grčijo. Toda realno premotiviranje položaja bo Grke prej ali slej nagnalo, da bodo morali iskati zopet zblizanja z nami.

Fašistom nevarni zvonovi

Novo fašistovsko nasilje proti tržaškim Slovincem. — Strahovanje škofa dr. Fogarja.

Trst, 29. junija. a. Včeraj dopoldne bi se moralo vršiti v Barkovillah pri Trstu blagoslovljenje novih cerkvenih zvonov. Določeno je bilo, da izvrši ta obred sam tržaški škof dr. Fogar. Ko so fašisti izvedeli, da je na zvonovih poleg latinskega tudi slovenski napis je fašistovski tajnik Lupetina odšel k škofu ter protestiral proti temu, da bi se vršila ta slavnost. Škof se je uprl protestu, Lupetina pa mu je zagrozil, da ne more jamčiti, da se bo slavnost izvršila brez incidentov. Končno se je škof udal, izjavil pa je, da bo na pristolem mestu najodločnejše proti temu protestiral. Ob času, ko je bila določena slavnost, je bila zbrana pred cerkvijo velika množica. Ko je župnik naznanil, da se slavnost ne more vršiti, ker so se v ludo zadevo vmešali tuji elementi, se je ljudstvo mirno razšlo. Zenskelj narodnih nošah so še dolgo promenirale na obali, vendar pa ni prišlo do nobenega incidenta, ker so se fašisti vendarle zbal prevelike množice domačega občinstva.

Minister Žerjav v avdijenci na Bledu

Kralj je v nedeljo in ponedeljek sprejel ministra Žerjava v dolgih avdijencah. — Osnove za pogajanja z radičevci.

Bled, 29. junija. d. Včeraj je prispel iz Beograda minister za šume in rudnike dr. Žerjav, ki je bil popoldne ob 5. sprejet od kralja v dolgi avdijenci. Minister Žerjav je podal vladarju poročilo o političnem položaju ter o delu vlade v parlamentu. Danes dopoldne je kralj ponovno pozval ministra Žerjava ter je z njim razpravljaj, kakor čujemo, vsa aktualna politična vprašanja.

Beograd, 29. junija. p. Včeraj in danes so se vršili ponovni razgovori med zastopniki obeh vladnih skupin ter je imel Svetozar Pribičević dolgo konferenco z min. predsednikom Pašićem. Kakor je Vaš dopisnik informiran, gre pri teh konferencah za določitev smeri, ki naj bi bile za vlado, odnosno Narodni blok merodajne pri event. pogajanjih s predstavniki HSS.

Dosedanji razgovori o možnosti vstopa radičevcev v vladino večino še niso prekoračili stadija neobveznih splošnih razmotiranj med posrednimi neoficijelnimi predstavniki obeh strani. Vedno jasnejše se kaže, da se resna in obvezna pogajanja ne morejo vršiti kot medstrankarska pogajanja, temveč kot pogajanja med vlado kot celoto na eni in med HSS na drugi strani. Pogajanja bodo javna, o vsaki fazi se bodo objavljali komunikacije in rezultat bo javen. Gre seveda predvsem za vprašanje programa. Izključen mora biti vsak kom-

promis na škodo velikih načel, na katerih je zgrajena državna politika Narodnega bloka. Ako radičevci sprejmejo ta načela ter s sprejetjem mest v vladi prevzamejo sodelovanje pri njihovem izvrševanju ter s tem tudi polno odgovornost, ni razloga, da bi se njihov vstop v vladino večino odklanjal.

Verjetno je, da bodo voditelji Narodnega bloka porabili prihodnje dni predvsem v to svrhu, da izdelajo program, ki bi mogel tvoriti osnovo za službene razgovore s predstavniki HSS. Te razgovore bi vodili posebni pooblaščenec, ki dosedaj še niso določeni.

Napram trditvam, da je sporazum z radičevci le še vprašanje nekoliko dni, se danes v vladnih krogih ugotavlja, da materija razgovorov i po svoji važnosti i po svoji obširnosti zahteva temeljitih razprav, ki se ne morejo izvršiti v par dneh. Ako bodo radičevci osnovo za take razgovore sprejeli, potem vsekakor ni razloga dvomiti, da se pogajanja lahko prav kmalu prične, ker jih načelno niti ena, niti druga stranka ne odklanja. Ali bo mogoče priti do rezultata še pred jesenjo, je vprašanje, ki je odvisno predvsem od tega, ali so radičevci res voljni odkriti pristopiti k državnim politikam, katero so dosedaj z vsemi silami pobijali in proti kateri vodijo še danes z obstrukcionističnimi metodami ljuto in deloma zelo nelojalno borbo.

Pavle Radić pri Pašiću

Pašić odklanja vsako izzigravanje sedanje koalicije. — Do jeseni ne bo s pogajanj nič?

Beograd, 29. junija. p. Današnji dan je potekel brez posebnih političnih dogodkov. Večji del poslancev je bil tekom dneva v poslaniških klubih, da se informirajo o situaciji, dobivali pa so nedoločna pojasnila. Včeraj je Pavle Radić posepil ministrskega predsednika Pašića. Izjavil je, da je šel k njemu, da se informira, kaka pooblastila imajo Pašićevi namestniki v vodstvu radikalne stranke. Radićevim Pašićevi namestniki niso po volji, češ da so preveč eksponirani proti sporazumu. Radić je na svoje vprašanje verjetno dobil odgovor, da si je g. Pašić pridržal kot predsednik NRS in kot šef vlade vse glavne odločitve. Danes je Pavle Radić ponovno posepil Pašića in potem Aco Stanojevića. Potrjujejo se informacije vašega dopisnika, da je Pašić dal trojici svojih namestnikov instrukcije, da se more misliti samo na razširjenje današnje vladne večine, da pa Pašić nikakor ne

želi niti ne misli, da bi pod katerikoli pogojem riskiral današnje stabilno večino vladne koalicije. Pa tudi na tako razširjenje vladne kombinacije gleda Pašić z veliko rezervo ter hoče spoznati globokajše želje radičevcev in se zavarovati pred eventualno krizo, ki bi jo oni utegnili izzvati, ter dalje dogmati njihove odnose z ostalimi strankami opozicije, ali se pri tem ne skrivajo kake druge intrige in kombinacije. Zato Pašić nikakor ne želi, da kvari sigurno in solidno večino, ki jo ima s samostojno demokratsko stranko. Od sporazumašev inspirirani listi so prošli teden pisali, da bomo v par dneh imeli vlado RR, danes pa se priznava, da je situacija precej drugačna. Nocojšnje »Vreme« piše, da bo g. Pašić v kratkem odšel na odmor in ker more stvar sporazuma z radičevci rešiti samo on, se zdi, da do jeseni ne bo nič.

Pred zaključkom skupščinskega zasedanja

Danes bo sprejet zakon o narodnem priznanju kralju Petru. — Specijalna debata o budžetskih dvanajstih. — Delegacija za washingtonsko konferenco.

Beograd, 29. junija. p. Jutrišnja seja Narodne skupščine, ki je napovedana za 11. uro, ima nastopni dnevi red: Razprava zakonskega predloga o narodnem priznanju kralju Petru. Seja bo svečana ter bodo vse parlamentarne skupine glasovale za ta zakon. Utis enotnosti nameravajo kvariti klerikalci in spahovci, ki so sestavili svoje posebno oddvojeno mišljenje. V imenu vladne večine bo govoril o zaslugah kralja Petra predsednik skupščinskega odbora za ta zakonski predlog Ljuba Jovanović. Pričakuje se, da bo govoril tudi Pavle Radić.

Jutri popoldne ob 16. bo seja radikalnega poslaniškega kluba, v kateri bo minister agrarne reforme Stimonović podal ekspozé o dosedanjem kolonizacijskem delu in o namenih vlade glede nadaljnjega izvajanja agrarne reforme.

Danes je imela popoldne sejo parlamentarna sekcija za interparlamentarno konferenco v Washingtonu, na kateri je bilo definitivno sklenjeno, da bo našo državo zastopalo 5 delegatov: 2 radikala, 1 samostojni demokrat, 1 davidovičev in 1 radičev. Določeni so bili sledeči delegati dr. Vasa Jovanović, dr. Ninko Perić, dr. Srgjan Budisavljević, dr. Voja Marinković in dr. Ante Trumbić. Opozicija je nezadovoljna s to rešitvijo, ker je pričakovala, da bo določenih 11 delegatov.

Jutri popoldne se prične v finančnem odboru specijalna debata o finančnem zakonu. Pričakuje se, da bo trajala 2 do 3 dni, tako da bo predlog morda prišel pred plenum še ta teden. Dvanajstine se sprejmejo po skrajšanem postopku in bodo v plenumu izglasovane v enem dnevu. Pričakuje se, da bo skupščina nato odšla na počitnice.

Odbor za tiskovni zakon bo jutri končal načelno razpravo. Vsekakor bo podrobna razprava trajala mnogo dalj kakor se je mislilo, ter bo načrt doživel značne korekture.

Popoldne ob 17. ima sejo odbor za pretes prošnji in pritožb.

Danes so člani prve sekcije finančnega odbora odpotovali v Novi Sad, da pregledajo aerodrom in vse naprave za našo zračno flotilo. Potem odpotujejo v Kragujevac, da pregledajo vojnotehnične zavode. O tej inspekciji bodo poročali finančnemu odboru.

Budisavljević, dr. Voja Marinković in dr. Ante Trumbić. Opozicija je nezadovoljna s to rešitvijo, ker je pričakovala, da bo določenih 11 delegatov.

Jutri popoldne se prične v finančnem odboru specijalna debata o finančnem zakonu. Pričakuje se, da bo trajala 2 do 3 dni, tako da bo predlog morda prišel pred plenum še ta teden. Dvanajstine se sprejmejo po skrajšanem postopku in bodo v plenumu izglasovane v enem dnevu. Pričakuje se, da bo skupščina nato odšla na počitnice.

Odbor za tiskovni zakon bo jutri končal načelno razpravo. Vsekakor bo podrobna razprava trajala mnogo dalj kakor se je mislilo, ter bo načrt doživel značne korekture.

Popoldne ob 17. ima sejo odbor za pretes prošnji in pritožb.

Danes so člani prve sekcije finančnega odbora odpotovali v Novi Sad, da pregledajo aerodrom in vse naprave za našo zračno flotilo. Potem odpotujejo v Kragujevac, da pregledajo vojnotehnične zavode. O tej inspekciji bodo poročali finančnemu odboru.

Dunajski župan v Parizu

Pariz, 29. junija. k. Ministrski predsednik Paisleve je danes sprejel dunajskega župana Seitzera ter avstrijskega poslanika Grünbergerja.

Vidovdanska sokolska prireditve v Beogradu

Ob ogromni udeležbi narodnega Beograda so se na Vidovdan zaključile sokolske medletne tekme. — Nejasen rezultat tekmovalja. — Ljubljanci na prvem mestu.

Beograd, 29. junija. p. Včeraj se je v Beogradu na zelo slovesen način praznoval vidovdanski praznik, ki je dobil posebno obeležje še radi sokolskih prireditev. V saborni cerkvi se je slavil spomin vidovdanskih herojev. Udeležba je bila ogromna. Nad Beogradom je 10 aeroplanov krožilo in metalo na mesto letake. Med tem so se na Košutnjaku končale sokolske tekme ter so se Sokoli napotili proti kolodvoru, kjer se je formirala povorka. Ze zgodaj zjutraj so bile beogradske ulice polne ljudi in se lahko reče, da je ves Beograd šel na ulico, da pozdravi Sokole.

Vidovdanska proslava se je začela s slovesno službo božjo v saborni cerkvi. Pred cerkvijo je bila postavljena četa kraljeve garde, poleg nje pa četa Orjune in en odred Sokola v kroju, ki so tvorili častno stražo. Cerkveno slavnost je opravil patriarh Dimitrije ob asistenci velikega števila svečnikov. Od vlade so bili prisotni ministri Pribičević, Gjuričić, Grisogono, Vukičević, Maksimović, Miletić, Stojadinović, Radojević in general Trifunović. Dvor je zastopal admiral Prica. Narodno skupščino Marko Trifunović z večjim številom poslancev. Po slovesnosti je patriarh Dimitrije imel lep patriotičen govor o pomenu Vidovega dne in o velikih žrtvah za svobodo našega naroda od Kosova do danes. Nato je godba zaznala narodno himno.

Med tem se je pri kolodvoru formaliziral imponenten sprevod tisočev Sokolov in Sokolice v kroju. Povorko je otvorila sokolska konjenica s fanfaro, nato so sledile sokolske zastave in druga godba, za njimi starešinstvo Sokolskega Saveza z gosti in zastopniki ruske, češkega in poljskega Sokolstva. Za starešinstvom so korakala posamezna sokolska društva s svojimi fanfarami in naraščanjem. Po vseh ulicah, kjer se je pomikal sprevod, je neštivilna množica delala gost spah in neprestano navdušeno pozdravljala Sokole, jih obisela s cvetjem in jim frenetično vzklikala. Sokoli so komaj dobili prostora, da so mogli nadaljevati pot skozi nabito polne ulice.

Ob eni uri popoldne je bil banket v hotelu Bristol za goste in zastopnike posameznih sokolskih združenj. Banketa so se udeležili zastopnik češkega Sokolstva Vaneček, Bilek in Masalov, za Ruse Manjkin, za Poljake pa prof. Zamojski. V imenu Jugoslov. Sokolskega Saveza so bili prisotni starosta Gangl, podstarosta Bajželj in načelnik Ambrožič.

Pred novo koalicijo v Franciji

Posledice sobotnih glasovanj v poslanski zbornici in senatu. — Na vidiku je Briand-Caillauxova koncentracijska vlada.

Pariz, 29. junija. z. Kljub službenim zatrdilom, da sobotno glasovanje v poslanski zbornici in senatu, kjer socialisti niso hoteli glasovati z vlado, ne bo imelo vpliva na obstoj sedanje vladne koalicije, se sedaj vedno bolj jasno kaže, da posledice ne bodo tako neznatne. Sicer ni pričakovati, da bi socialisti že sedaj razbili levičarski kartel, brez dvoma pa je, da je prinesla sobotna vanj veliko razpoko, ki jo bo težko premostiti. Listi desničarskega bloka z zadoščanjem beležijo ta pojav in vidijo v sobotnih glasovanjih pričetek nove politične formacije, velike koncentracije.

Avstrija in Nemčija

Berlin, 29. junija. k. Novi avstrijski poslanik dr. Frank je danes dopoldne izročil državnemu predsedniku Hindenburgu svoja akreditivna pisma. Ob tej priliki je dr. Frank imel govor v katerem je izjavil med drugim: »Nemci v Avstriji so trdno uverjeni, da tvorijo živo prepličanje skupnih dejanj in nepozabljenih spominov na stoletno skupno usodo vsebino pojma naroda. Ta skupnost se mora kljub politični ločitvi v prejšnjem stoletju ohraniti, da bo rodila še mnogo levega sadu«.

Hindenburg je nato odgovoril, da živi v srcu vsakega Nemca v Nemčiji in Avstriji smisel za skupnost, ki se mora prej ali slej popolnoma izvesti.

Ameriški veleposlanik v Berlinu

Berlin, 29. junija. k. Državni predsednik Hindenburg je danes sprejel novega ameriškega poslanika Schurmanna, ki mu je izročil svoja akreditivna pisma. Poslanik je izrazil željo svoje vlade, da bo med obema državama vladalo popolno prijateljstvo.

Zaključeno poravnalno postopanje tržaške Jadranske banke

Trst, 29. junija. a. Po tridnevni pogajanj se je v soboto dop. zaključilo poravnalno postopanje v zadevi Banke Adriatica pred tukajšnjim trgovskim in pomorskim sodiščem. Z veliko večino je bil sprejet že znani poravnalni predlog Feinerja.

Kovani šilingi

Dunaj, 29. junija. k. Finančno ministrstvo objavlja naredbo, da se bo izdal kovan denar po 1 šiling.

Na banketu je bilo govorjenih več prisrčnih zdravic.

Popoldne so se vršile na Košutnjaku sokolske tekme in nastopi. Ze od treh dalje so se nepretrgoma sipale nepregledne množice ljudstva na prireditveni prostor peš, v avtomobilih, vozeh, s tramvajem itd. Brez pretiravanja se lahko reče, da se je nastopa udeležilo več kot 25.000 ljudi. Tribune so bile napolnjene z najodličnejšim občinstvom. Vlado so zastopali ministri Pribičević, Gjuričić, Trifunović, Stojadinović in general Trifunović. Prisoten je bil dalje kot zastopnik dvora admiral Prica, dalje patriarh Dimitrije, velik del diplomatskega kora, zastopniki Narodne skupščine in drugih korporacij. Posebno se je v reprezentacijski loži opazilo veliko število radičevcev, med njimi dr. Nisikić, dr. Trumbić in dr.

Vaje so se začele točno ob 5. popoldne. Nastopil je možke in ženske naraščaj beogradske župe. Sledile so vaje na orodju, katere so mojstrsko izvajali sedmeri oddelki po 7 članov. Nato so bile proste vaje Sokolov in Sokolice, ki so se izvajale v posebno zadovoljstvo in z velikim odobravanjem občinstva. Končno so sledile proste vaje za tekme na vesloveskemu sokolskem zletu, ki bo v Pragi na Vidovdan 1926.

Ko so bile vaje končane, se občinstvo ni hotelo raziti. Akademsko pevsko društvo Obilić je zapelo nekoliko pesmi, člani Narodnega gledališča pa so na improviziranem odru izvajali drugo dejanje. Majke Jugovicev. Sledila je prosta zabava, ki je trajala pozno v noč.

Moralčen in propagandni uspeh sokolske prireditve je ogromen.

Neodločene tekme

Silno deževje, ki je v soboto povzročilo prekinjenje medletnih tekem je povod, da je končni rezultat ostal nejasen. Orodje je bilo mokro in tudi še včeraj so se pojavljale na tekmovališču posledice slabege vremena. Tudi so je izkazalo, da je enotnost presoje trpela, ker so delovali razni zbori sodnikov, ki pri največji objektivnosti niso mogli oddajati povsem enakih ocen. Tehnični odbor je zato sklenil, da uradno ne objavi nobenega definitivnega izida in je prevladalo mišljenje, da je treba tekmo ob primerni priliki nadaljevati. Na prvem mestu se nahaja vsekakor ljubljansko Sokolstvo ter sta Sokol I. in ljubljanski Sokol dosegla odlične rezultate.

Mussolini poseti Rusijo?

Moskva, 29. junija. a. V tukajšnjih krogih je razširjena vest, da je italijanski ministrski predsednik Mussolini sporočil sovjetski vladi svoj namen, da bo v jeseni posepil Rusijo, da prouči politični in gospodarski ustroj sovjetske Rusije in da pripravi trgovinsko zvezo med Italijo in Rusijo. V oficijelnih krogih se ta vest niti ne potrjuje, niti ne zanikuje. Ako pa se obistini, bo Mussolini v Rusiji sprejel kar najslavnejše.

Pomirjenje na Kitajskem

Hongkong, 29. junija. k. Tukaj vlada mir. Važni obrati delujejo s pomočjo tujecev. Pri tem pomagajo moški in ženske. Težkoče v plovi so zelo velike.

Sangaj, 29. junija. k. Reuterjev urad javlja: Danes dopoldne je bila situacija mirna. Položaj v paroplovbi se še ni izboljšal.

Zidovsko vprašanje v Poljski

Varšava, 29. junija. z. Pogajanja med poljsko vlado in židovskim parlamentarnim klubom glede ureditve židovskega vprašanja v Poljski so končana s popolnim sporazumom. Zunanji minister Skrzynski in prosvetni minister Grabski, ki sta vodila pogajanja, bo sta zaključke pogajanj v kratkem predložila v odobrenje ministrskemu svetu. Izvedba dogovorov glede verskih in prosvetnih zadev se bo pričela v doglednem času.

Jubilej londonskih »Times«

London, 29. junija. a. Največji angleški list »Times« praznuje danes 150 letnico svojega izhajanja. Današnja številka je 44.000 lista. V uvodniku objavlja list svojo zgodovino od leta 1775. dalje.

Držno klerikalno varanje slovenske javnosti

Kako perfiden švindel uganja škofov list s slovensko šolo.

Nedeljski »Slovenec« piše, da se ministru Pribičeviću mudi z izbrisanim slovenskega naroda iz zgodovine narodov, da nam hoče vzeti z zakonom o osnovnih šolah naš slovenski jezik, našo narodno slovensko šolo, da hoče slovensko šolo razkatočiti. Slovenski narod ne bo imel več šole, v kateri bi se njegova mladina vzgajala v materinem jeziku in slovenskem duhu, in slovenski narod, ki je katoliški, ne bo imel več šole, v kateri bi se vzgajala njegova mladina v katoliškem duhu. Slovenski katoliški katehet bo preganjan iz te šole, a preganjan bo iz te šole tudi slovenski katoliški učitelj. Gre za to, ali imamo Slovenci še pravico do svojega slovenskega jezika, svoje slovenske narodnosti, svojega slovenskega kulturnega življenja; gre za to, ali ne biti slovenstva! Te perfidne laži je natisnil list ljubljanske škofa z edini namenom, da bi nahujskal nerazsodne ljudi za svoje protislovenske in klerikalne namene.

V nebroj člankih smo že obrazložili zakaj gre klerikalcem v boju proti novemu školskemu zakonu. Sam škof Jeglič, čigar spomenico smo v celoti približali, je baje v imenu episkopata na nedvoumen način povedal, da je klerikalcem le za klerikalno šolo in za ničesar drugega. Ljubljanski škof v svoji spomenici na ministrski svet niti z eno besedo ne omenja, da proti z novim školskim zakonom kaka narodna nevarnost Slovencev ali Hrvatov, marveč naštevajo samo one točke zakonskega načrta, ki onemogočajo, da bi komandirali nad šolo škofi, dekani, tajmoštri in kaplani. S tem, da je tudi v novem školskem zakonu poklicana duhovščina, da v katoliški šoli podučuje verouk, gospodje škofi niso zadovoljni; oni hočejo imeti vso oblast ne le v cerkvi, marveč tudi v šoli.

»Slovenec« piše sedaj o krvavi sekiri, ki hoče posušiti slovensko drevo, samo zato, da bi preselil in zopet nasamaril Slovence, da bi ne videli klerikalnega kopita, ki hoče potlačiti svobodo in napredek Slovencev ter jih potisniti nazaj v srednjeveško farovski suženjstvo. Škofov list pravi, da za Slovence ni dovolj, ako določa načrt novega šolskega zakona, da je učni jezik državni, to je: srbo-hrvatski-slovenski. To besedilo je posneto iz ustave, ki priznava slovenski jezik kot državni. Samo logika škofovske lista in moralna izpričenost duhovščine, ki vanj piše, je sposobna sedaj baš nasprotno tega trditi, kar je res. Ako bi veljala »Slovenčeva« logika, bi se morala slovenska odpraviti ne le iz vseh šol, marveč tudi iz vseh uradov, in sicer takoj po sprejetju ustave. Vsak človek pri nas pa ve, da se imenuje država našega troimenega naroda država Srbov, Hrvatov in Slovencev ter da je naš državni jezik ali srbohrvatski ali slovenski. Samo klerikalni kolovodje tega škofovskega skoraj po sedmih letih nočejo vedeti, ker jim je narodnost vedno samo sredstvo za njihove politične namene. Danes porabljajo klerikalci slovensko in slovenski jezik za orožje proti Srbom in to zato, ker menijo, da se tako najbolje politično okoristijo.

Ljudstvo je odbilo klerikalno šolo tudi v avstrijski republiki

Po porazu v svetovni vojni je bilo prvo delo Nemčije in Avstrije, da sta prvič reformirali svojo šolo in sta tako hoteli prinesiti kulturno prerobenje v ljudske mase.

Vse napredne stranke so se združile na tem polju ter so si vzele za skupen cilj, da obnovijo šolstvo, predvsem ljudsko šolo. Postopale so po točnem načrtu in na podlagi jasno začrtanega smotra.

Podlaga za notranjo obnovo šole je tvoril nov reformni učni načrt, ki je bil za preizkušnjo oddan učitelstvu, da ga izvaja. Ob sebi umevno je šolska reforma zahtevala tudi velikih gmotnih žrtv.

Letos je potekel petletni rok poizkusne dobe in sedaj se ima odločiti ali ostane nov učni načrt v veljavi, ali se zavrne.

Ob tej priliki so klerikalne politične stranke zopet napele vse sile ter pripravile naskok na reformno šolo, ki se jim pa ni posrežilo, ker ima šolska reforma pokazatelj preobila sadov, tako da se jo ljudstvo samo oklepa z vso silo.

Sadovi nove šolske reforme se pokazujejo na vseh poljih. Občine so obnovile šolske stavbe in nabavile nova učila; mesto staromodnih beril se je upeljalo posebno razredno čtivo, šolski listi, ki so izšli dosedaj v 110 zvezkih in so v umetniškem in vsebinskem oziru prvovrstni, da se je na podlagi tega močno dvignilo veselje do čitanja in učenja v deci. Na Dunaju se je dovolila vsakemu razredu štirikratna letna brezplačna neomejena tramvajska vožnja v poučne svrhe. Število učencev se je od 54.4 iz mirne dobe znižalo na 29, da se je omogočilo tem višji učni uspehi. Z vsemi sredstvi se je podpiralo duhovno prerobenje učitelstva. Na Dunaju so ustanovili v svrhu izobrazbe učitelstva za reformno šolo poseben pedagoški institut. V svrhu nadaljne izobrazbe je dosedaj obiskovalo ta institut prostovoljno 2800 učnih oseb. Dunajska občina je ustanovila poleg tega poseben eksperimentalno pedagoški institut za učitelstvo. Slušatelji in

V rajski Avstriji so klerikalci bili izdajalci nad šolstvom in zatraci slovenskega jezika, ker jim je ta politika najbolj koristila. Ni treba, da bi tu znova citirali črno sramoto njihovega špijontstva in denuncijantstva, s katerim so spravljali Slovence med svetovno vojno v črnožolte zapore in taborišča ter na morišča, spominjamo le na one čase pred svetovno vojno, ko je slovensko šolstvo pod »zaščito« in pod vplivom njihove absolutne politične moči bilo na mizernem stanju. Višje srednje šole so bile po vsej Sloveniji samonemške, realne pa v celoti. Klerikalci so se zadovoljili tu že s tem, da se je samo verouk poučeval slovenski. Poleg postojanske meščanske šole, ki so jo ustanovili naprednjaki, je bila na Kranjskem ena sama meščanska šola (v Krškem) in še ta je bila nemška! Osnovna šola je bila po sporazumu s klerikalci izročena na milost in nemilost nemškemu nacionalcu Kalteneggerju. Uradni jezik šolske uprave je bil nemški in po klerikalnih samostanskih šolah je bil tudi učni jezik povsem nemški. Tudi nam je tedaj baš samostanska šola v narodnem oziru najbolj kvarila žensko mladino. Največje sovraštvo do slovenske šole pa so tedaj klerikalci kazali v svojem ravnanju s slovenskim učitelstvom. Izmed vseh avstrijskih kronovin je bila Kranjska tista, ki je najbolj sramotno plačevala učitelje samo zato, da bi jih decimiral in mesto moških po vseh šolah polagoma postavila ženske učiteljice, absolutne samostanske učiteljice. Poljske miši in gade takrat na Kranjskem ni nihče toliko poganjal, kakor so klerikalni mogotci poganjali z nemškimi hofrati in šolskimi nadzorniki slovenskega učitelja. Razume se, da so bili klerikalci tudi takrat zadnji, ki so se potegovali za slovenski jezik. Oni so prepuzali ves narodni boj v Avstriji naprednjakom, današnjim Jugoslovenom in demokratom, sami pa so igrali vlogo narodnih izdajalcev. Postali so slovenski fanatiki šele takrat, ko so proglasili, da je treba iti rešavati slovenski narod za nemške gospodaje na krvava bojišča v Galiciji in Srbiji!

In danes? Tisti, ki so večini hlapci italijanskega Rima, nimajo niti volje niti želje, da bi uvedli v cerkvi slovensko bogoslužje. Papež smatra, da je slovensčina preveč »barbarska«, da bi služila kot posredovalni jezik med Slovence in Bogom. V ljubljanski stolni cerkvi se še danes vrše nemške priidige, četudi ni v ljubljani nobenega Nemca, ki ne zna slovenski. Kaj uganja Vatikan z našim narodom in z našim jezikom v Primorju in kaj na Koroskem! Če samo to, kar smo tu navedli, premislimo, moramo z vso odločnostjo protestirati, da nastopa škofov list kot zaščitnik Slovencev, slovenskega jezika in slovenskega šolstva, kdor pa pozna jedro klerikalizma ter njegovo anacionalnost, ta mora klerikalcem sploh odrekat pravico vtičati se v slovenske zadeve. Kadarkoli so se klerikalci potegovali za slovenske stvari, še vedno so našo narodno stvar zlorabljali le za sredstvo za svoje strankarske cilje in jo oškodovali.

strokovnjaki tega instituta so izdali že nebroj modernih znanstvenih del.

V zadnjem času je bila ustanovljena centralna pedagoška biblioteka za učitelstvo. S tem se je izpolnila desetletna topla želja in zahteva učitelstva.

Šolska reforma je močno povzdignila socialni ugled učitelstva, ki je z delovnimi zajednicami delovalo neumorno na reformi šolstva.

Za reformni učni načrt se je izreklo učitelstvo skoro soglasno. Dunajski občinski svet se je v štiriurni debati izrekel za definitivno uvedbo reformne učnega načrta. Istočasno je bil na Dunaju predložen zakonski načrt za kvalifikacijske in disciplinarne koncesije učitelstva, ki uvaža moderno komisijsko oceno in disciplinarno postopanje.

Vpliv uspehov moderne reformne šole je bil tako velik, da se je dunajski občinski svet izrekel celo za ustanovitev splošne obvezne nižje srednje šole za deco od enajstega do štirinajstega leta, ki se je v dobi triletno preizkušnje izborni obnesla.

Splošno se je izreklo v strokovnih krogih, da reformno šolstvo nikdar ne sme smatrati, da je doseglo svoj cilj, ker je ono v bistvu le prilagoditev šolstva življenjskim potrebam in razvoju.

Avstrija in Nemčija vidita v šolski reformi predvsem upanje za bodočo generacijo, da se jim omogoči s šolsko reformo boljše življenje in se jih usposobi za življenjsko borbo.

Zato so se vsi napredni sloji združili v boju za izvedbo reformne šole in so povzdignili reformno šolstvo tako, da druge države pošiljajo svoje zastopnike-strokovnjake tja, da tam študirajo in proučujejo nova moderna izkustva na pedagoškem polju.

Na podlagi nove moderne reformne šole se pripravlja sedaj reforma srednjega in strokovnega šolstva ter višjega šolstva, ki se ga misli poploditi za najširše sloje.

Za šolsko reformo so se pa kljub naporem klerikalnih političnih strank pričeli izrekat tudi v masah starši otrok, ki sami vidijo uspehe moderne reformne šole.

Na Dunaju se je vršila pretekli teden velika manifestacija staršev za moderno reformno šolo. V prvi vrsti se je izrekla ta manifestacija za definitivno uveljavljenje modernega učnega na-

črta reformne šole, ker se je poudarjalo, da je učni načrt hrbišče in mozeg šolske reforme in moderne šole. Če pade učni načrt, pade z njim šolska reforma in bo padla tudi na nižjo stopnjo kultura.

Dunajsko učitelstvo je bilo pozvano, da poda svoje mišljenje o učnem načrtu reformne šole. Prejelo je 25 vprašanj, na katera je odgovorilo. Devet desetih vseh vprašanj je bilo oddanih v prilogo učnega načrta reformne šole. Soglasno so se okrajni in deželni šolski nadzorniki izrekli za definitivnost reformnega učnega načrta. Mestni šolski svet ga je istotako z veliko večino proti klerikalni manjšini soglasno sprejel in odobril.

Najjasnejšo sliko pa so podale zadnje volitve v posvetovalni zastop staršev. S klerikalne strani se je šlo v boj s parolo »Proti novemu reformnemu učnemu načrtu!« In kak je bil njihov uspeh? Izvoljenih je bilo le 939 klerikalnih, krščansko-socialnih, proti 4842 naprednim in socialističnim zastopnikom staršev. Celot klerikalni starši so se v ogromni večini izrekli za nov moderni reformni učni načrt, ker so uvideli njeve velike uspehe in ker iz ljubezni do svojih otrok in skrbni za njihovo bodočnost niso mogli pristati na reakcionarno klerikalno šolo.

Učitelstvo, ki je sicer v velikem številu tudi krščansko-socialno, je v strnjenih vrstah šlo v boj proti klerikalnim nakanom in se je izreklo v številu 6300 proti 700 za reformni učni načrt, proti konfesionalni šoli.

Klerikalci so uprizorili veliko agitacijo proti novi šoli. Zbirali so podpise na resolucijo proti novemu učnemu načrtu, a uspeli niso, ker so napredne stranke dobile na podlagi petletne poizkusne dobe nove reformne šole celo med klerikalnimi starši veliko zaslobo, tako da se je v kratki dobi izreklo 68 okr. šol. svetov, 201 občina in 2 milijona 468.448 staršev za novo moderno reformno šolo.

Soglasno se je ogromna večina izrekla proti konfesionalni šoli, ker smatra reformno šolo za največji zaklad za bodočnost otrok, ki ga je treba čuvati in varovati tudi, da ga vlada ne omadežuje s kako novo formo konfektorske šole.

Veliki manifestacijski shod staršev, ki se je vršil pretečni teden na Dunaju, se je izrekel sledeče:

1.) Reformni učni načrt, ki je bil pet let v preizkušnji, naj postane definitivni ter se upelje v vseh šolah v Avstriji.

2.) Na podlagi skušenj o splošni srednji šoli naj se preide na preosnovno meščanske in srednje šole.

3.) Učiteljska izobrazba naj se zaključi na univerzi.

Za vzgojo in izobrazbo so bile sprejete sledeče smernice:

1.) Dobro vzgojo in izobrazbo državljanov daje lahko le javna posvetna državna šola; zato zahtevamo ločitev cerkve od šole.

2.) Nравstvena in moralna vzgoja mladine vseh vrst šolstva se mora dati v vseh predmetih in od vseh učiteljev z besedo in dejanjem.

3.) Konfesionalni verski pouk je za deva cerkve in verskih družb.

4.) Osnovna šola je dolžna dajati celoten pouk vseh predmetov, temelječ na domoznanskem in zgodovinskem pouku, ki je starosti otrok edino prikladna in najplivnejša oblika za vzgojo.

5.) Normalni učni načrt naj bo podlaga učnemu postopanju, ker v njem se mora zrealizirati že tudi osebnost učitelja in posebnosti učenca, kar je podlaga za uspešen razvoj v smeri pouka in vzgoje za življenje.

6.) Izdelava novih učnih knjig je pospeševati z vsemi sredstvi, ker morajo iste odgovarjati potrebam države, doveznosti otrok in morajo knjige ustrezati tudi svobodnemu vzajemnemu delu.

Vsako konfesionalno tendenco se mora iz učnih knjig v smislu državnih šolskih zakonov odstraniti.

Politične beležke

Dr. Pivko glasoval za dvanajstine? Pod tem naslovom poroča »Slovenec«, da je finančni odbor načeloma odobril dvanajstine in pristavlja tudi: »Približno tudi dejstvo, da je za dvanajstine v načelu glasoval tudi slovenski poslanec dr. Pivko«. Mi bi se prosili »Slovenca« za odgovor, kdaj so klerikalci kot vladna stranka glasovali proti državnemu proračunu ali dvanajstini? Oni so korajžni proti državnemu proračunu le v Jugoslaviji. V Avstriji so navadno z največjim patriotizmom glasovali za državne potrebe...

Slovenska cerkev? Škofov list piše o slovenski veri in slovenski cerkvi. V koliko pa je katoliška cerkev slovenska, pa dokazuje najlepše slučaj, o katerem poroča tudi »Goriška Straža«. V Gorici se že v prvem razredu ljudskih šol vrši ves verouk v italijanskem jeziku in »Goriška Straža« roti katehete, naj bi se zganili in radi dobre stvari uvedli za krščanski nauk za slovenske otroke posebne ure. Vprašati se moramo, ali katoliška cerkev za Slovence v Gorici ni slovenska in zakaj ne poskrbi, da bi se slovenski otroci ne učili verouka v slovenskem jeziku? Kako je to, da se katoliška cerkev smatra samo pri nas za slovensko, dasi kljub ponovnim zahtevam še vedno noče vpeljati staroslovenskega bogoslužja in da trdovratno brani latinščino. Zakaj ne poskrbi Vatikan, ki stoji v dobrih odnosih z italijansko fašistično vlado, da bi se v Juljski Krajin katoliška cerkev vsaj toliko lahko smatrala za slovensko, v

kolikor bi se učila deca verouka v slovenskem jeziku? To so stvari, ki se težko spravijo v sklad s »Slovenčevim« krivoversko pisavo o »slovenski cerkvi«.

Huda zajedničarska jeza. »Hrvat« ne mari za prerokovanja o sporazumski kombinaciji RR, marveč z nekakšno posebno jezičljivostjo nadaljuje svoje izpade proti vladi in radikalom. V nedeljskem uvodniku žolčljivo obdeluje verifikacijsko postopanje z radičevskimi mandati in končuje: »Vlada se zdaj postavlja tako, kakor da je ona izvršila z verifikacijo (anketiranih mandatov) Hrvatov nekakšno koncesijo ter jim izkazala posebno milost. Stvar se predstavlja tako, kakor da se je verifikacija izvršila za voljo nekakega sporazuma. To je ogromna koncesija Hrvatov in zdaj so oni na vrsti, da izvršijo koncesije. Tako se tudi to vprašanje skuša postaviti na glavo. Toda naše rane so preveč lute, da bi bili pristopni za take šale! To ni bila nikak koncesija nam Hrvatom, marveč je to naša osnovna pravica; in parlament je v soboto ugovarjal, da se je vlada zoper to našo pravico krvavo pregrešila in da mora pritožiti odpuščanja, ne pa deliti ga!...« Mestoma je »Hrvat« tudi tako ogorčen, da vzklika: Po taki klofuti, kakor je soglasna verifikacija radičevskih mandatov, bi vsaka količina dostojna in evropske vlada izvajala posledice, a če bi v tej državi bilo kaj parlamentarizma, bi vlada prišla tudi pod obtožbo! In to bi bilo pravicoljubnemu »Hrvat« očividno bolj po volji kakor »nekakšni sporazumi« in druge »takšne šale«.

Pavle Radić o pogajanjih z radikali. Nedeljska »Pravda« poroča, da so voditelji opozicijskega bloka v soboto popoldne imeli sejo, na kateri je posl. Pavle Radić izjavil, da se niso pričela formalna službena pogajanja z radikali. Rekel je, da ne bo brez vednosti bloka ničesar storil. Voditelji opozicijskega bloka so po seji izjavljali, da blok še obstoji, kakor poroča navedeni opozicijski list. Ravaotako poroča »Pravda«, da je prosvetni minister Pribičević na seji poslancev SDS v soboto zvečer izjavil, da do jeseni ne bo izpremembe in da morajo radičevci vstopiti samo v sedanjo vlado; radikali nočejo sklepiti brez samostojnih demokratov sporazuma, ker je tako določil min. predsednik Pašić. Navedli smo to, ker piše »Slovenec«, da nočemo citirati, kaj pišejo »resni« beogradske listi o pogajanjih med radičevci in radikali. »Pravda« je glavno glasilo opozicije.

Pogajanja med radičevci in radikali. Sobotna »Pravda« poroča, da je prvak radikalne stranke Aca Stanojević stopil v pogajanja z radičevci in da je imel z njimi prvi sestanek, na katerem se je govorilo splošno o sporazumu, ker hoče Pašić kakor prej, da se naj razčisti glavna vprašanja, kakšne izpremembe in kaj žele radičevci. Pogajanja bi se vršila dolgo, do jeseni, potem pa bi imela na podlagi razčiščenih odnosov pasti odločitev o ukinitvi notranjih sporov z dnevnega reda. Po zadržanju »Pravde« hočejo radikali, da se določi za koalicio z radičevci zakonodajni program, s katerim bi se dobil čas za pomirjenje strasti in lažjo izvedbo pravega bratskega sporazuma med plemeni, ki sedaj priznavajo edinstvo. V tem smislu streme po koalicio take vlade, v kateri bi bili tudi samostojni demokrati. Radikali pravijo po zadržanju »Pravde«, da bi izstopil iz vlade samo Pribičević, kar pa da ni verjetno, poleg tega pa bi se izmenjali tudi nekateri resorti. Isti list piše, da trdijo radikali, da radičevci te predloge sprejemajo in da bo za dva dneva vse gotovo. Na drugem mestu piše »Pravda«, da radikali odkrito izjavljajo, da bi radičevce mogli sprejeti v vlado samo, ako bi hoteli sodelovati z samostojnimi demokrati. Ako na to ne bi pristali, potem se morejo radikali z njimi koalirati samo takrat, ako bi se jim zaježilo z najvišjega mesta, da bi vodili nove volitve v slučaju padca te vlade. Nadalje pravi »Pravda«, da govore radikali, da bi bil program nove vlade bolj gospodarskega, finančnega in socialnega značaja. Naglašamo, da pri naša te informacije glasilo Davidovičeve stranke.

Iz demokratske stranke

Širši sestanek kraj. org. SDS

v Trbovljah

Trbovlje, 29. junija.

Danes dopoldne se je vršil širši sestanek krajevne organizacije SDS. Predsednik g. Robert Plavšak je uvodoma poročal o političnih prilikah v trboveljski občini ter ugovaril krepko napredovanje organizacije SDS. Zaman skušajo z raznimi intrigami zaustaviti napredek organizacije iz nasprotne nam politične skupine. Ojačanje krajevne organizacije daje naši stranki moč in avtoriteto, da se s čim večjo energijo in tudi z večjim uspehi postavi za opravičene interese naše velike občine in vseh slojev njene prebivalstva. Posebno živahno so zborovalci odobraval, ko je predsednik povdarjal potrebo, da Trbovlje kot gospodarsko središče okraja postanejo sedež sreke politične uprave in sodnje.

G. ravnatelj Anton Jug je kot delegat centralne sporočil pozdrave predsedstva SDS ki z zadoščenjem beleži kako se pridružuje stranki tudi v Trbovljah široki krogi prebivalstva. Zlasti delavstvo, razočarano nad praznimi obljubami raznih demagoških politikov in organizacij, ima razloga dovolj da pristopa k stranki, ki se je vedno izkazala kot socialna napredna in ki bo mogla za delavske sloje kaj storiti, ako bodo delavci v njej uveljavili svoj vpliv. Nato je ravnatelj g. Jug podal obširno poročilo o

političnem položaju, ki je bilo z odobravanjem vzeto na znanje.

V zanimivi debati se je na to razpravljalo o novih zakonih, o važnih krajevnih vprašanjih in tudi o razmerah v občinski upravi. Skenjeno je bilo, da se v najkrajšem času vrši ponoven širši sestanek organizacije ter se je razširil odbor z izvolitvijo sledečih gospodov: Stanko Kolenc invalid, strojnik, Anton Golob rudar in posestnik, Alojz Gerčar, rudar in posestnik, Joža Berčan rudar.

Končno so bile soglasno sprejete sledeče resolucije:

1.) Odboru krajevne organizacije izreka mo popolno zaupanje, zlasti pa še g. predsedniku Plavšaku, ki ga pooblašamo, da napravi tudi v bodoče vse potrebne korake da se bo mogla kraj. organizacija v Trbovljah čim krepkeje razvijati.

2.) Zahtevamo, da se čimprej reši vprašanje postavitve nove vodenske šole, ki je neobhodno potrebna, in prav tako vprašanje meščanske oz. strokovne šole, ki je še večjega pomena za trboveljsko mladino.

3.) Izreka mo se proti 2½% davku na delavske mezde ter pozivamo poslance našega kluba SDS, da se kar najbolj energično zavzamejo za skorajšnjo odpravo tega davka, ki reže globoko v meso naših najbolj siromašnih slojev. Delavstvo je že štak dovolj bedno plačano, veliko je brezposelnih in število teh še narašča, tako da ne gre, da bi se obremenjevalo ljudi, ki so v boju za obstanek že docela izčrpani, ker morajo skrbeti poleg svojih še za svoje nezaposlene najožje sorodnike.

4.) Protestiramo proti prekomerni davčni obremenitvi v Sloveniji, ker ni v nobenem skladu z davčno obremenitvijo na jugu, zlasti na Hrvatskem, in Vojvodini in v Srbiji. Zahtevamo čimprejšnj predložitev enotnega zakona o direktnih davkih, ker je sicer resno ogrožena zavoljo brezobzirne davčne prakse bodočnost vseh slojev.

5.) Iskreno želimo, da se politično stanje v naši občini čimprej povrne v normalne razmere. Trdno stoji na načelih naše stranke smatramo, da bi bilo mogoče stvarno sodelovanje za konsolidacijo razmer v Trbovljah z onimi strankami, ki bi bile voljne zapustiti demagogijo koristim celokupnega trboveljskega prebivalstva.

6.) Pozivamo merodajne faktorje, da izposlušajo revizijske rešitve prošnji za državljansko inozemcev, ki so bile izvršene v zadnjem času in ki niso vse v skladu z nacionalnimi interesi.

Iz mladinske organizacije

Dne 25. junija je imelo mlado društvo »Edinost« na Jesenicah lep in časten članski sestanek. Prisel je iz Ljubljane br. Simov, ki nam je podal navodila in smernice za uspešno delovanje. Navzroč, katerih je bilo lepo število in med katerimi smo opazili tudi prvake dem. stranke na Jesenicah, so pazno sledili lepi in vsajenjem predavateljevim. Pozneje sta se oglasila k besedi tudi g. dr. Kogoj in br. Leo Pibrovec. Prvi nas je vzpodbujal k složenemu delovanju. Br. Pibrovec pa nam je podal lepo sliko, za kaj je dobro in potrebno, da se organizira mladina. Po izvajanju se je br. Kopitar za hvalil predgovornikom, bodril mladino, da se ravna po teh načelih, naker je zaključil lepo uspešni sestanek. Po sestanku se je vršila neprilipna zabava in pouk v šahu.

Po svetu

Nemci v Perziji. Perzijski šah se še vedno nahaja v Parizu, dasi se je začelo doma močno gibanje za njegovo odstavitve. Šah se boji, da ga ne bi pri vrnitvi v domovino ubili, in ostane zato še nadalje v Parizu. Ni pa izključeno, da bo vseno izgubil prestol, ker zahtevajo uporniki, naj se nemudoma vrne v Perzijo in zagovarja za svoje postopanje, s katerim baje krši interes države. Po poslednjih vestih postajajo nemci vedno bolj resni.

Izgradba japonske vojne mornarice. Japonska vlada namerava zgraditi v prihodnjih šestih letih štiri rušilce po 1600 in štiri podmornice po 1500 ton. Te ladje naj bi bile nadomestilo za zastarele enote. Vlada pravi, da ima po washingtonski konvenciji o omejitvi oboroževanja na morju pravico do gradbe teh ladij, ker gre le za rušilce in podmornice. Vendar računajo tudi v Tokiju, da bo ameriška vlada odločno protestirala proti izgradbi japonske mornarice, ki da je v nasprotju z washingtonsko konvencijo.

Darujmo za sokolski Tabor!

Profesor M. Hruševski in sovjeti

Znani ukrajinski politik prof. M. Hruševski se je sprizljani po dolgem obotavljanju z boljševiki in je dobil meseca februarja dovoljenje za povratek v Ukrajino. Zdj živi v Kijevu, kjer urejuje mesečnik »Ukrajina«. V zadnji številki tega lista je izšel njegov članek, ki govori o Sevčenkovi obletnici. Radi tega sestavka je napadel predsednik kijevskega gubernatorskega sovjeta Grinško profesorja Hruševskega. Napad je izšel v moskovskih »Izvestijah«. Grinško očita Hruševskemu, da ni omenil v svojem članku niti z besedico sovjetov in sedanje moskovske vlade, ki je vendar toliko storila za ukrajinski jezik. Ta premissljena poteza prof. Hruševskega zasluži kazni. Emigranti, katerim je bil dovoljen povratek v domovino, so primorani podpirati sovjetsko vlado, se glasi zaključek Grinškovega pisanja. Če nimajo namena sprizljati se z domačimi razmerami, je bolje, da ostanejo na tujem.

Ta dogodek meče vsekakor zelo čudno in malo simpatično luč na sovjetsko vlado, ker kaže, kako težavno stališče ima gibanje narodnih manjšin, dasi slovenskih, pod sovjeti v Rusiji.

Naši kraji in ljudje

Svečanosti na Bledu

Bled, 29. junija.

Vidovdanski večer na blejskem jezeru postaja sijajna tradicionalna svečanost in praznik v dobrodošlico najvišjemu vsakoletnemu gostu na Bledu, jugoslovenskemu vladarju.

Na tisoče ljudi se je včeraj zbralo na Bledu, domačinov in okoličanov, iz Ljubljane pa je krenil dolg poseben vlak, prenapolnjen do kraja. Aranzman slavnostnega večera je bil očarljiv. Komaj je legel mrak, so na poslopjih in vilah okrog jezera zablestele stotine in tisoče lučk, osobito Zdraviliški dom je zasijal v razkošni iluminaciji. Na bregovih so zagoreli kresovi, z Gradu doneli strelji toplicev. Točno ob 21. uri je izpred Zdraviliškega doma krenila preko mirne gladine cela eskadra okrašenih in s celimi girlandami pisanih lampijonov prepletenih čolnov, gondol, ladij, z »labodom« v sredi in velikim, najlepšim čolnom, na katerem so transparentno žarele črke: ORJUNA. Eskadri so se od vseh strani priključevali drugi čolni. Vojaška godba je svirala neumorno, petje je odmevalo z ladij in čolnov, rakete švigale vskrižem in bengalični ogenj je v vseh močjih barvah pomnoževal sijaj večera.

Pred iluminiranim kraljevim gradom Savoborom, kjer se je ustavila cela eskadra, so nato donale burne ovacije kralju in njegovi obitelji, pevski zbori pa so ob spremljanju godbe zapeli državno himno. Slavnost je trajala eno uro in naplala oči deset in deseti- sočernih gledalcev ob obrežju in po gričih s prelestjem vidovdanskega večera na jezerski gladini kraljevskega Bleda. Prav poseben užitek se je nudil tudi mnogoterim turistom na Stolu in drugih bližnjih vrhovih, odkoder je bil razgled na jezero v modri večerni jasni čist in očarujoč.

Mariborska nedelja

Maribor, dne 28. junija.

Vidov dan... Postal je že v par letih naš praznik, čeprav ga sto zakrknjenec še ne mara. Njihovi otroci pa vendar z zanosom pevajo »Bože pravde« in vedo več o kosovski bitki kot zmagah Wilhelmove armade. In z veseljem pevajo naše pesmi, tudi po ulicah jih živijo, četudi vmes švabčarijo. Asimilacija je v toku in samo nov bojni metez bi jo mogel zastaviti. Avstriska generacija Maribora izginja in deloma izumira, nova bo jugoslovenska. Sile, ki so pravkar zaprle vrata, vršijo svojo zgodovinsko mislo, ena z večjim, druga z manjšim uspehom, kakor so pač učitelji s srcem in dušo pri stvari.

Skrbeti pa bi morali, da se Vidovdanski praznik ne razblini v sedanost. Radi tega bi morala tudi občina doprinesiti svoj patrijotičen obulob, ki se je na tem polju pod Avstrijo vse drugače izkazala. Gledališču bi morali vsi prizadeti omogočiti za dan odgovarjajočo slavnostno predstavo, šole bi lahko nadaljevale z veličastnejšimi prireditvami, kot smo jo videli po prevratu, vojaške in druge godbe pa pevski zbori bi morali pomagati, gospodarski krogi, zlasti tudi industrija bi morali v ta namen kaj odrediti, da tudi dejansko pokažejo svojo patrijotično zanesljivost in udanost državi nacionalne Jugoslavije in tako bi se polagoma res vsi sloji zavedali veličastne resnosti našega najgledljivega zgodovinskega dne. Letos vsega tega ni bilo, samo avtomatične maše in mnogokje že izprane in raztrgane zastave, kot smo jih videli v dneh razpadanja centralnih sil, ko smo na komando skoro vsak teden slavili »Vormarsche«.

Današnja nedelja je zadila v lipovem cvetju. Čudno, Maribor, ki je zasial po

parku Schillerjev hrast in ga zabarikadiral pred maščevanjem slovenskih študentov z visoko železno ograjo, Maribor, ki je postavil spomenik »turnerjev« Jahnju in Kernstocku, ta Maribor je ostal kljub temu posejan s slovanskimi lipami, ki ne duhte samo po parku, ampak nas božajo skoro po vseh ulicah iz mestnih vrtov. Čebele šumijo in prijeten vojvabi, odzvanja čustvovanje v mehkih nočeh.

Opoldne se je pokazala mariborska »družba« pri motornih dirkah na Tezu. Ne gre drugače, kjerkoli pišeš o Mariboru, povsod dregneš v nemstvo, v minulost. Tudi na Tezu so dominirali nemški meščani: z avtomobili in kočijami. Ako bi sodili po tem, bi morali reči, da naši industriji, zlasti ob meji, vendarle ni tako slabo postalo, zlasti nemški. Naši ljudje si namreč ne morejo v toliki meri kupovati luksuznih avtomobilov. Ali pa morda davčna oblast ne pretipa nemških obisti tako natančno, kot našim začetnikom? Včasih je namreč bilo tako, da so slovenski profesorji baš našo deo po nemških mestih najhuje pritiskali, da so se s tem pokazali — objektivno. Navdušenje pa je bilo pri dirki ravno takšno, kakor pri žogah. Najglasnejši so se vse vsikdar nemškutarili: »Hot-ta ihm schun, na no net, pa pivo in ploskanje, Zagrebčani z devicami so v lepi kaikavščini dopolnjevali sliko. En dirkač si je malo potolkel glavo, ker je zlezel skozi ograjo, namesto k sodnikom.

Zvečer in že popoldne je romal cvet Maribora k trem ribnikom, kjer smo skušali napraviti beneško noč. Od Benetk in beneške noči smo bili sicer še precej daleč, ampak za veselice so vabljive ceste krog treh ribnikov kot naša. Priporočali bi prostor za bodočo veselico odboru za zgradbo nemške cerkve, ki je že skušal v majniku eksploatirati temne gaie, ob večernih urah. Nad ribniki je poezija še slajša in vse poti vodijo naravnost v hladno goščavo, od tam pa seve tudi v Rim. Nad gladino ribnika tako ljubko odsevajo zvezde z rimske ceste. Tudi lampijoni na barakah s pomanjkljivo svetlobo store svojo dolžnost.

Tako pač smo na povratku od ribnikov filozofirali skozi park, kjer je ravno v Park kavarni prelubeznjiva žena tako razsajala nad svojim možem, da so morali pritegniti policijo, ki jo je spravila domov. In bilo je konec poezije, ravno ko smo hoteli zaslanjati z belim labodom, ki je majestetično meril poigravajočo vodo pri vrhah žaluha.

Afera referenta Todorovića

Nedavno se je v javnosti mnogo govorilo o slučaju Ljubomira Todorovića, glavnega referenta ministrstva za javna dela, ki je bil na zahtevo policije radi prejemanja podkupnine v uradu aretiran in izročen sodišču.

Ob priliki razpisa oferta za uvedbo centralne kurjave v telefonski centrali v Beogradu, je bil med ponudniki tudi dr. Roknić, šef velikega tehničnega podjetja v Beogradu, kot vršilec dolžnosti pravnega referenta je imel podatki Todoroviću o ponudbi svoje misleljenje. V svoji tožbi navaja dr. Roknić, da je Todorović potom dr. Stojkova zahteval od njega nagrado 15.000 Din, ako hoče, da bo mnenje o njegovi ponudbi povoljno. Dr. Roknić je, kakor navaja obtožnica, navidezno privolil ta pogoj, obenem pa o dogodku takoj obvestil policijo. V spremstvu detektiva se je Roknić potem zopet vrnil v ministrstvo in prinesel v zapečateni kuverti 15 tisočakov, katerih številke in serije je poprej zapisala policija. Ko so čez pol ure detektivi prišli k Todoroviću v urad, so v resnici našli med listinami na mizi tudi kuverto z Rokničevim denarjem, še ni bila odprta.

Prvostopno sodišče se je postavilo na stališče, da Todorović sploh ni bil kompetenten, da daje odločno mnenje o imenovanju ponudbi. Vrh tega sodišče dejstva, da je bila na Todorovičevi mizi najdena kuverta z Rokničevim denarjem, ni smatralo kot zadosten dokaz, da je obtoženev v resnici zahteval podkupnino. Zato je bila proti Todoroviću nadaljna preiskava ustavljena.

SRAJCE

barvaste à 2 ovratnika Din 85—
barvaste à 2 ovratnika Din 110—
bele pique prsa Din 95—
Panama čokča Din 95— 105—
Rlače gradl Din 45—
Tetra izboer Din 60—
Krasna hlače! Dobro blago!
P. MAGDIĆ, Ljubljana.

Problem Jadranske železnice v novem stadiju

Zadnji čas je zopet večkrat na razgovoru problem Jadranske železnice. Prav za prav je točneje reči: jadranskih železnic, zlasti odkar je stekla železnica Užice-Vardište in odkar so dokončana dela na progi Gračac-Knin, s čimer stopa v promet liška železnica kot poglavitna proga do Dalmacije.

Prav potrebno je opozoriti na članek, ki ga je priobčil v peti letošnji številki »Revue économique et financière de Belgrade« inž. Zdravko Vasković, šef sekcije za trasiranje v direkciji novih prog, tedaj zelo merodajna osebnost.

Inž. Vasković pravi, da se ob času ko se je sklepalo tako imenovano Blairovo posojilo, ki obsega obveznost za zgradbo Jadranske železnice, ni mislilo dovolj na podrobnosti te projektirane proge. Določili sta se sicer le obe okrajni točki, Beograd in Boka Kotorska, ali v podrobnem se je reklo le, naj gre železnica po dolini Drine navzgor, potem po dolini Pive, skozi Nikšić in dalje skozi najtežavnejši predel Črne gore do morja. Ta proga bi vodila skozi sotesko ob Pivi, dolgo nič manj kot 60 kilometrov z 11 km dolgim predorom, vrh tega bi se držala meje med Bosno in Srbijo ter bi pustila na strani večino Srbije, osobito njen centralni del. Ta jadranska železnica pa bi bila vrh tega izredno draga, kakaj od 100 milijonov dolarjev Blairovega posojila je bilo določenih zanj 70 milijonov.

Podroben študij je ugotovil te in še mnoge druge neugodnosti navedene proge, zato se zadnji čas nagibajo strokovnjaki zopet k starim projektom transbalkanske ali donavsko-jadranske železnice, ki bi izhajala od Prahova na Donavi in šla preko Knaževca, Niša, Kosova, skozi Metohijo ob gornjem Limu na Podgorico in Kotor. Od te proge pa je eden del že zgrajen, vsaj povečini, in sicer oddelek Prahovo-Niš-Propkujle v dolžini 206 km; ostalo bi še 442 km, kar bi veljalo 30 milijonov dolarjev.

To je osnovna proga, ki bi imela poln pomen šele ko bi jo izpopolnili še s sledečimi železnicami: 1.) iz Uvca, kjer končuje bosanska ozkotirna železnica, bi se zgradila normalnotirna železnica po dolini Lima navzgor do glavne transbalkanske proge, v dolžini 135 km s stroški 4 milijonov dolarjev; 2.) ozkotirna proga Višegrad-Poča-Bileće-Trebinje v dolžini 207 km s stroški 4,5 milijonov dolarjev; 3.) normalnotirna železnica Bileće-Nikšić-Podgorica-Bar v dolžini 130 km s stroški 4 milijone dolarjev.

S temi programi, obsegajočini 577 km normalnih in 367 km ozkotirnih železnic bi bil vpleten v železniško omrežje je ves oni predel, ki stoji danes glede prometa najslabše, a vse to bi veljalo le 42,5 milijonov dolarjev.

Poleg tega bi bilo treba zgraditi še glavno normalnotirno progo Kragujevac-Kraljevo-Kosovska Mitrovica v dolžini 200 km, kar bi veljalo 7 milijonov dolarjev. S tem bi imel Beograd preko Kragujevca direktno zvezo s

Od danes 30. junija dalje Najgrozovitejši film svetovne zgodovine Grozote svetovne vojne

Velikostna ilustracija groznih doživljanj, kateri so se nedavno odigrali, izredno zanimiva svetovna tragedija v 8 dejanjih s predigro. Ta film se je predvajal v Beogradu 3 tedne, v Nemčiji in Avstriji je prepovedan!

Predstave: ob delavnikih ob 4, 6, 8 in 9. — Ob nedeljah ob 11, 3, 5, 6, 8 in 9. uri

Kotorom, s čimer je najočitneje izražena kombinacija jadranske in transbalkanske železnice. Ves ta načrt bi obsegal skupno dolžino prog 1140 km in strošek 56 milijonov dolarjev.

Ves ta načrt je, kakor je podoba, že izraz ustaljenega naziranja o problemu Jadranske železnice in toliko važnejši. Gre sedaj za to, pregovoriti Blairovo finančno skupino, da privoli v očitano spremembo prvotnega projekta.

Dekletce pod vlakom

Ljubljana, 29. junija.

Na glavni progi ob Selu pri Ljubljani se je na današnji praznik popoldne prigodila železniška nesreča, ki je zahtevala za žrtve življenje enajstletne Slavke Pečkove. Pretresljiva drama mladega dekletca pod kolesi lokomotive se je odigrala nastopno.

Slavka in njena za leto dni mlajša sestra Frida, hčerki mestnega delavca Jožeta Pečka, stanujočega s svojo obitelji v Selu 47, sta se popoldne namenili tam mimo Predovičeve kapele na onkraj železniške proge rože trgati. Slavka je šla spredaj in se znašla na železniški progi, ko je ravno iz Ljubljane prihajal tovorni vlak; Frida pa je ostala še pred progo. Slavka se je pred tovornim vlakom naglo umaknila nazaj na prvo progo — a v istem hipu je že tudi od Zaloga prisopihal osebni vlak (ki prihaja v Ljubljano ob 18.6). Mala Frida ga je opazila in klicala Slavko, naj se umakne s tira, toda katastrofa je bila že neizbežna, kajti preden se je Slavka v hipni zmedbi sploh mogla zganiti, jo je že prežgala lokomotiva osebnega vlaka... Frida ob progi je gledala naglo, strašno smrt svoje sestre. A tudi vlakovodja je med tem naglo ustavil. In vsem se je nudil žalostni prizor končnega življenja: vlak je nesrečno deklico vlekel kakih petnajst metrov, ji zdobil glavo, odtrgal levo nogo v stonalu in tudi na ostalem telescu povzročil težje poškodbe. Smrt je seveda bila takojšnja.

Drama male Slavke je vzbudila globoko sočutje pri vseh potnikih, ki so si prvi ogledali kraj nesreče, ter po vsem okolišču, koder se je takoj raznesla tragična vest. Kmalu je tudi na lice mesta dospela komisija, ki je mogla ugotoviti le žalostna dejstva, nakar je bilo razmesarjeno trupelce prepeljano v mrtvašnico pri Svetem Krištofu.

Slavka je zahajala v ljudsko šolo na Selu-Moste in je te dni pridno dovršila četrti razred. Bila je vobče ljubko in marljivo dekletce. V počitnicah in na praznik popoldne je šla s sestrico »rože trgati«, pa je lokomotiva odbrala njeno mlado življenje in ga strla kakor droben cvet. Naj trupelce nesrečne male Slavke mirno počiva v svežem grobu, pod cvetjem in rožami!

Dopisi

VEVČE. Našega g. župnika imamo sicer radi, a priporočamo mu malo več hladnokrvnosti. Nervezen je, strašno, a temu nisimo mi krivi. Zadnji dan pouka je poslal g. učitelja učenca Madžarja po končani uri k župniku v razred, kjer je poučeval, s prošnjo, naj pošlje učenke pevke takoj v razred, kjer se je imela vršiti menda zadnja vaja za šolsko prireditve. Učenec ni še dobera izgovoril par besed, ko ga g. župnik zgrabi, oklofuta in vrže, da je popolnoma prebledel. Nato je tako zaloputnil vrata, da so se vse učenke prestrašile. Stvari nismo mogli drugače razumeti, kakor da sta si morebiti oba gospoda v slabih odnosih. Toda, naj bo že stvar taka ali taka, pozdravljamo.

MARY PICKFORD

podpisala pogodbo z novo opero (Charlottenburgtheater) v Berlinu. Z njo zapusti dunajsko opero tudi njen soprog dr. Schipper, tako da izgubi opera svojega prvega baritonista in prvo altistko. Tudi Slezak, ki je zadnji čas prav pridno nastopal (pel je Fausta, Otela, Tannhäuserja, Lohengrina itd.), je odšel na gostovanje. Tenor Picaver, ljubimec dunajskega ženskega sveta, poje priredbo svojega Wertherja in De Grieuxa. Nedavno sem slišal koloraturko Gerhart, ki je prvovrstna pevka in jo smatrajo kot naslednico Selme Kurz. V mnogem me je spominjala na našo vrljo Pavlo Lovšeto.

V operi bodo uprizorili začetkom prihodnje sezone Musorgskega opero: »Boris Godunov«, ki je pred nekaj leti bila na repertoarju ljudske opere. V Burghtheatru so v tekočem tednu na spored: Sen kresne noči, Nathan, Idealni soprog in Peer Gynt s sijajnim igralcem Tresslerjem v naslovni vlogi. Peer Gynt se je letos vpriporil največkrat v Burghtheatru.

Pretečni teden je dospel na Dunaj Aleksander Tairoff s svojim ansambлом iz Moskve ter nastopa v Raimundtheatru. Ruski umetniki so se predstavili Dunajčanom v Lecoquovi opereti: »Giroflé-Girofla«. — Helena

LIUBLJANSKI DVOR Kino

Telefon 730.

vamo g. župnika, da preneha s takim ravnanjem. Ne bi zagovarjala otroka, ako bi kaj zagrešil, znašati se mid nedolžnimi otroci pa se mi nikakor ne zdi primerno.

DOB PRI DOMŽALAH. Sokolski odsek priredi v zvezi z izletom okoliških društev v nedeljo dne 5. julija ob 16. uri na vrtu Ivanu Kuharja v Dobu javno telovadbo s sledečim programom: 1.) Proste vaje dece, naraščaja, članstva. 2.) Orodna telovadba članstva in naraščaja. 3.) Izbrana vrsta iz St. Vida - Ježice. Po telovadbi velika vrtna veselica. Člani udeleženci imajo polovično vožnjo na železnici s savezimi izkaznicami.

ZAGORJE OB SAVI. Letos je opaziti nekoliko živahnije stavbo gibanje. Predvsem si je dozdal krasno vilo Andrej Rožar, kleparski mojster v Zagorju. Z gradnjo nove vile je pričel tudi g. Hribovšek, zobozdravnik v Zagorju. Načrte za obe vili je napravil arhitekt Savšek, delo obeh vil je poverjeno narodno zavednim podjetnikom. Opazili smo tudi avto gospoda Cafute, s katerim namerava vpeljati redno avtomobilno vožnjo, kar je z veseljem pozdravili. Pripomniti pa moramo, da bo vožnja vsled neobičajno slabih cest jako ovirana. Pametno bi bilo, da gospod Cafuta uvede poleg avta tudi čolne, s katerimi bo mnogokrat lažje vozil. Kaj vendar dela litjski cestni odbor, kam gre denar davkoplačevalcev, namenjen za naše ceste. Ali res tu ni nikake pomoči ter so vse prilozbe zaman? V kratkem se bodo vršile občinske volitve v Zagorju. Pričakuje se ostra borba, pri kateri nastopijo kot se sliši tudi komunisti, ki se najbrž združijo s Čobalom.

RAJHENBURG. Prost. gasilno društvo razvije dne 5. julija svoj društveni prapor. Maša se daruje ob 10. uri popoldne na prostem. Ob 3. uri popoldne pri Kržiščniku velika vrtna veselica in sicer ob vsakem vremenu. Polovična vožnja za vse udeležence preskrbljena.

SV. JURIJ OB J. 2. Naša vzorna ljudskošolska vodstva so na kaj primeren način proslavila naš zgodovinski važen narodni praznik. Po oficijelni maši se je podala šolska mladina v veliko šolsko telovadnico, kjer je g. nadučitelj v patrijotičnem govoru razložil mladini globoki pomen Vidovdana. Sledile so razne deklaracije dečkov in deklic ter igra »Kralj Matjaž«. Vse vloge so bile izborno rešene, a najbolje menda jo je rešil kralj Matjaž in mali Srgjan Steganešek, 6-letni sinček poštarja, ki se je prav junaško vedel. To je bil zabavni del. A vrlo učiteljsvo je aranžiralo tudi krasno razstavo ročnih del učenk. Na posameznih delih se je videlo, koliko praktičnega znanja se da doseči tudi v tej čim dalje bolj potrebni stroki. Vriemu učiteljsvu čestitamo na lepih uspehih. Pogled na uspehe naših bo zahvala. — Starši.

PTUJ. Dne 25. junija smo sprejeli dr. Fazanelja k večernemu počitku v prilžini gaj žalobnih cipres na ptujskem pokopališču. Lepo število njegovih prijateljev, znancev in ožjih goriških rojakov je šlo za njim do grobišča, kjer so mu zapeli ptujski pevci »Blagor mu« kot zadnje slovo. Turobni zvoči pesmi, melanholija, ki jo je dihala zemlja ter s temnimi oblaki zasirto nebo, so orosili marsikatero oko navzočih. Ki so začutili v sreih vso življensko tragiko premlelega. Po pogrebu se je vršila pogrebščina, katere so se udeležili z g. županom na čelu vsi njegovi ožji znanci. Bodi mu lahka zemelja in ohranjen blag spomin!

Slabo blago

je na dražje!

Zato vedno z veseljem sežite po najboljših pisalnih strojih

ERIKA in IDEAL THE REX Co., Ljubljana

ELITNI KINO

Matica

Telefon 124.

Predstave ob:

4., 1/8. in 9. uri

Umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Radio-film je brez dvoma senzacionalna iznajdba XX. stoletja. S pomočjo te iznajdbe je prišla nad vse zanimiva, razkošna in vesela

Radio-ženitev

ki se bo vršila 30. junija, 1. in 2. julija

Če želite fino zabavo in naravni humor, hitite te dni v Elitni Kino Matica.

Kulturni pregled

Iz dunajskega glasbenega življenja

Dunaj, 25. junija.

Od 24 dunajskih gledališč iz poprečne dobe je do danes prenehala obratovati skoro ena tretjina. Tem Talijinim hramom, ki so že pred letošnjo sezono zaprli svoja vrata, so se letos pridružili še Geyerjevi zavodi z modernim gledališčem, Volkspopera in v zadnjem času tudi Carl-Theater.

V ljudski operi se že cela dva meseca ne vrše predstave. Še vedno se pogajajo nastavljenosti s podjetniki (delniška družba »Volkspopera«), toda do zjedinitve ga težko prišlo, ker nočejo popustiti niti ti, niti oni. Mnogo se je govorilo, da prevzame ljudsko opero Rainer Simons, mož znanega imena, ki je že svojčas vodil usodo tega zavoda in ki ga je spravil na lepo umetniško višino. Pod njim so bili člani te opere: Jeritza, dr. Schipper, Schwarz, naš rojak Zec in mnogi drugi, ki uživajo danes sloves. V zadnjem času se je razširila vest, da se bodeta ljudska opera in

Carl-Theater združila pod ravnateljem Gruder »Guntramom in da se bodo v poslopju ljudske opere proizvajale opere in operete.

O vzrokih, da je propadlo toliko dunajskih gledališč, je težko govoriti. Govorimo pa je poleg nesposobnosti gledaliških ravnateljev mnogo zakrivilo dejstvo, da je velik del gledališke publike zajela takozvana kinomanija. Medtem, ko izhajajo dunajski kinematografi, ki so zrasli po prevratu kakor gobe po dežju, prav dobro, prede večini še obstoječih gledališč slaba. Tako znaša n. pr. letošnji deficit obeh državnih gledališč (Burghtheatra in opere) šest milijonov šilingov, kar znaša približno 55 milijonov dinarjev. Pač pa je nekaj gledaliških podjetij, ki se ne morejo pritoževati. Tako je pred par dnevi doživela Kalmanova opereta »Grafica Marica«, ki se je v tej sezoni izkazala kot prvovrsten blagajniški komad in ki se je pozimi proizvajala istočasno celo na treh odrih, svojo 475. uprizoritev v Burghtheatru. — Tudi Lengylova veseloigra »Antonia« z Madžarko Sari Fedak v glavni vlogi se je

igrala v Raimundtheatru že 125krat.

Kljub temu, da je toliko dunajskih gledališč moralo prenehati z obratovanjem, pa se ne plašijo podjetni gledališki moške ter ustanavljajo nova gledališka podjetja. Pred Binkošti je otvoril Rainer Simons novo malo opero v Schönbrunn, ki jo imenujejo »Schloßtheater«. Kot prvi tenor je angažiran Ljubljanečan znani dr. Nasta. Sicer pa delujejo na tem odru skoro sami začetniki. Do zdaj je spravil Simons na oder tri opere: Händlovo Xerxes, Lortzingovo Waffenschmied in »Hoffmannove pripovedke«. Osnova pa se je na Dunaju tudi konzorcij, ki namerava ustanoviti nekaj ljudski odru za srednje in siromašne sloje. — Vstopnina naj bi znašala 1—2 šilinga in mesečno bosta šla čez oder po dva komada, ki bi se igrala menjaje večer za večerom.

Državna opera ima v tekočem tednu na sporedu: Carmen, Holandca, Tosco, Figaroovo svatbo, Tannhäuserja in Rigoleto. Jeritza je odpela svojih osem partij ter se je poslovala od Dunaja v svoji najboljši vlogi kot Tosca. Ta večer jo je navdušeno občinstvo poklicalo pred zastor nič manj kot 25krat. Afera Jeritza-Olszewska je ostala neopopravna in Olszewska je baje že

Spendiarova je prvovrstna igralka in plesalka obenem. Sokoloff je sijajen komik. — V »Salomii« je podala Alica Coenen dovršeno Salomo. Arkadin, Lensky, Rumneff: sami prvovrstni igralci. Vsi dunajski časopisi so prinesli navdušene recenzije o nastopih zastopnikov gledališke umetnosti naših severnih bratov.

»Vdova Rošinka« v Italijanskem tisku. Milanska gledališka revija »Comedia«, katero ureja Umberto Fracchia, izdaja za založnik Mondadori v Milano, je posvetila v svojem zadnjem letniku pozornost tudi slovenskemu odru. Prinesla je posnetke Golarjeve komedije »Vdova Rošinka«, slike pevca Simenca, Vike Podgorske (o priliki uprizoritve Pirandellove komedije »Sest oseb išče avtorja« v Zagrebu), režiserja dr. Gavella, fotografijo pisatelja Begovica, Pečijo Petrovića in posnetek scene iz ljubljanske uprizoritve Tučičeve »Golgot«. V listu se nahaja dalje reprodukcija bivše primadone ljubljanske opere, ze Zikove.

Premijera »Labudjega jezera« v Beogradu. V ponedeljek, 29. junija se je izvajal prvič v beograjskem Narodnem gledališču Čajkovskega balet »Labudje jezero«. Koreografski del baleta je bil v rokah baletnega mojstra Fortunata, glavne vloge pa so bile poverjene najboljšim igralcem in igralkam.

Domače vesti

* Veliki župan Baltić v avdijenci. Nj. Vel. kralj je včeraj sprejel v daljši avdijenci ljubljanskega velikega župana dr. Baltića.

* Nov armijski komandant v Zagrebu. Prošlo soboto je general Matić, novoimenovani komandant IV. armijske oblasti v Zagrebu, zapustil Sarajevo ter se podal na svoje novo službeno mesto.

* Čehoslovaški poslanik z. Šeba, ki je s svojo rodbino več tednov preživel ob Jadranu, se je predvčeršnjim vrnil zopet na svoje službeno mesto v Beogradu.

* Promocija. Na ljubljanski univerzi bo gđ. Vera Vabičeva, hčerka šolskega ravnatelja Prana Vabiča v Mariboru, promovirana za doktorico filozofije, Cestitamo.

* Naš poslanik v Madridu. Dragoljub Janković je prošlo soboto v svečani avdijenci izročil španskemu kralju svoje akreditivne listine.

* Z beogradske univerze. Na seji filozofske fakultete beogradske univerze sta bila izvoljena za izredna profesorja gg. dr. Petar Jovanović za zemljepis in dr. Josip Matasović za zgodovino. Oba sta bila doslej profesorja na filozofski fakulteti v Skoplju.

* Izpremembe v državni službi. Kakor javljajo »Službene Novine«, je inženjer Ciril Znidaršič, šef oblastvenega hidro-tehničnega oddelka v Splitu, imenovan za izrednega profesorja na univerzi v Ljubljani. V srednješolski službi so imenovani Franjo Kadunc za direktorja gimnazije v Derventi v 5. skupini I. kategorije; Ljudevit Mlakar za profesorja na ljubljanski realki v 6. skupini I. kategorije; Stefan Mencinger za profesorja na gimnaziji v Pančevu v 6. skupini I. kategorije, in dr. Fran Kotnik za profesorja na realni gimnaziji v Ptuj v 5. skupini I. kategorije. Ivan Erbežnik, strokovni učitelj na drž. šoli za gluhe in slihe v Ljubljani, je pomaknjen v 1. skupino II. kategorije. Pri upravnem sodišču v Celju je pisar Ivan Gračnar imenovan za tajnika v 7. skupini I. kategorije.

* Mestna žen. realna gimnazija v Ljubljani je imela v 6. razredih in 3 vsporednicah 314 gojenk. Od teh je izdelalo z odličnim uspehom 44 gojenk ali 14%, z uspehom 192 (61%) izdelalo jih ni 16 (5%), ponavljalnih izpizov je 56 (18%) in 6 gojenk je ostalo neredovanih. Iz vedenja je imelo prav lepo 236 gojenk ali 76%, lepo 74 (24%) brez reda so 4 (1%). Iz pridonosti je vztrajnih 59 (19%) marljivih 244 (78%) in nemarljivih 7 (1%), brez reda iz pridonosti so ostale 4 gojenke (1%). K nižjim tečajnim izpizom je bilo pripuščenih 46 gojenk. Od teh ena gojenka ni uspela, 6 jih ima ponavljalni izpiz, ostalih 39 je izdelalo z uspehom. Sprejemni izpiz za 1. razred je delalo 96 gojenk. Od teh jih je bilo zavrnjenih 7. S šolskim letom 1925/26 prične v gimnaziji sedmi gimnazijski razred.

* Primorska železnica. Kakor nam poročajo iz Kraljevice, so že več tednov zaposleni inženjerji s trasiranjem »primorske železnice. Delo je izvršeno skoraj že do Kraljevice, do koder je zaenkrat projektirano trasiranje. Gre za železniško progo v dolžini 16 kilometrov, ki se odcepi od železniške proge na Vitoševem pri Sv. Kuzmi se vije par kilometrov od današnje postaje Bakar ob bakarski strani pod Kostrene v bližini tovarne cementa ter pod pokopališčem v Bakru kjer se baje zgradi postaja za osebni promet — in vodi do morske obale nad »rivo«, ki bo po triletni gradnji v kratkem dovršena. Tu je projektiran tovarni kolodvor. Odtod se proga ppenja do Bakarca, kjer se zgradi tunel, ter se iz tunela pojavi v Kraljevi nad ladjedelnico. Upati je, da se z gradnjo nove železnice kmalu prične. Troški projektiranja železnice so proračunani na 35 milijonov dinarjev.

* Izpizni na prometni šoli v Beogradu so bili prošlo soboto končani. Izmed 50 kandidatov za višje prometne uradnike jih je 45 z dobrim uspehom napravilo izpiz. Vsi kandidati, ki so prebili izpiz, bodo te dni razvrščeni na službovanje po železniških postajah.

* Kongres poštnih in telefonskih uslužbencev naše kraljevine se vrši v Beogradu v dneih 12. in 18. julija v domu poštnih uslužbencev. Vnanji člani udruženja se morajo legitimirati kot delegati svojih oblastnih organizacij in podoborov. Za udeležnike kongresa je dovoljen tridnevni dopust in četrtinska železniška vožnja.

* Lepa nagrada. Beogradska društvo za prosveto in nacionalno nagrado »Narodno delo« je svojo letošnja nagrado v znesku 100.000 dinarjev podelilo dr. Dobri Popoviću.

Vloga Odilije je igrala plesalka Nina Kiranova, vloga Odete Poljakova. V baletu je bilo zaposlenih nad sto oseb. Tehnično ureditev je oskrbel inženjer Jovanović dirigiral je kapelnik Hristić.

* Tosca. z Rijavcem v Beogradu. V soboto zvečer so peli v Beogradu Puccinjevo »Tosco« z našim rojakom Rijavcem v vlogi slikarja Cavaradossija. Naslovno partijo je pela ga Rogovska, vloga Scarpia pa g. Balaban, ki se je s to vlogo poslovil od Beograda, kakor znano, se povrne g. Balaban na ljubljanski operni oder.

* Sarajevsko gledališče v sezoni 1924/25. Sarajevsko Nar. gledališče je zaključilo svojo sezono 1924/25 dne 14. junija. Predstave so začele dne 23. septembra 1924. Uprizorjenih je bilo letos 26 premijer, igralo se je 207 krat. Boljši repertoar je obsegal komade: Hamlet (Shakespeare), Hedda Gabler (Ibsen), Vstajenje (Tolstoj), Zadnji menest (Benavent), Meredat (Balzac) Igral se je poleg tega Milčinskega »Mogočni prstane«. Glavni režiser je bil Avgust V. Bek intendant gledališča pa Branislav Nušić.

* Letna skupščina Matice Hrvatske se bo vršila dne 5. julija v Zagrebu ter bo pretresala poleg drugih vprašanih izpremembe pravil ter nove članarine. Ta dva momenta sta za bodočo Matično delovanje najvažnejša, od rešitve teh problemov zavisi vsa bodočnost institucije.

viču, narodnemu poslancu, ki je spisal popularno knjigo »Narodni lekar«.

* Zavod za preskroblep deklic. Ministrstvo za socialno politiko je prevzelo te dni od vlastelinstva grofa Pejačevića posestvo »Moja volja« v slavonski Indij ter ga takoj izročilo na razpolago Društvu za zaščito slepih deklic, ki osnuje na tem posestvu zavod za slepe deklice.

* Iz države izgnan. Na podlagi razsodbe srezkega poglavarstva v Celju je za vedno izgnan iz naše države 50 letni Pavel Tossutti, ki je bil uslužben kot elektromonter v neki celjski tovarni. Tossutti je bil znan poptuh in nemški agitator.

* Z avtom se je ponesrečil včeraj popoldne na Bledu Joško Dolničar, nekaj ti-volskega restavrateja. Na zavoju ceste za vilo Suvober se mu je avto v diru prekucnil in razbil. Joško Dolničar, ki je šofiral avto si je izpahnil roko o rami ter dobil nekatere manjše poškodbe, njegov spremljevalec pa je ostal nepoškodovan.

* Vlom v Podvincih. V noči na 25. t. m. so vlomili trile nepoznani moški, ki so se že dalje časa klatili v ondnotni okolici v trgovino Konrada Jaga in sicer s pomočjo dolgega lesenega droga. Odnegli nekaj nove obleke, več parov čevljev, veliko množino jestvin, alkohola, dve žepni uri in več kosov mila. V predažu so našli tudi 3000 dinarjev gotovine. Skupna škoda znaša 5283 Din.

* Zagoneten slučaj. V Dravogradu so našli te dni posestnika Plamenika mrtvega ob cesti. Po pogrebu se je začel širiti glas da ni umrl naravne smrti, marveč je postal žrtev zločina. Sodišče je odredilo ekshumacijo, ki je sumno potrdila. Na glavi mrliča so zdravniki ugotovili več težkih ran. Odredilo se se polizvedbe.

* Atentat na srezkega poglavarja v Grocki. Kakor javljajo iz Beograda, je sedel v soboto zvečer sreski poglavar v Grocki, Vladimir Živanović v družbi svoje rodbine pred tamkajšnjo kavarno »Mali Pariz«. Nenadoma je prišel v neposredno bližino neznan človek ter vrzel bombo pred mizo. Bomba je eksplodirala ter ubila Živanovičev 9 letno hčerko, ženo in 13 letno hčerko pa težko ranila. Poglavar Živanović je ostal nepoškodovan. Atentator je pobegnil.

* Znojenje nog in neprijeten voni odstrani »Sanofom«. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga: Chemotechna Ljubljana. Mestni trg 10, in Salus dd., v Mariboru pa lekarna pri Sv. Arhu. 1254

* Slovenski fant med Arabci. Hadžeti ben Jusuf el Maghreli — tako se imenuje vodja arabske družine v cirkusu Kludski, ki je nedavno pridelil v Ljubljani nekoliko predstav, potem pa v Zagrebu razpel svoje šotore. Od neke usmiljene gospe pa je zagrebška policija prejela pismo, v katerem poroča, da se »med arabskimi divjaki« nahajajo neki mladotletni fanti iz Maribora, po imenu Fr. Robič, ki je pobegnil od staršev ter se pridružil Arabcem, ki ga sedaj »strahujejo«, tako da se deček ne upa vrniti domov. In res je zagrebška policija med sloni levi, kamelami in kačami našla nadebudnega fantiča Franca Robiča iz Maribora. Šeek Hadžeti ben Jusuf el Maghreli je bil pozvan pred polico, kjer je izjavil, da se je deček sam ponudil Arabcem, češ da bi rad postal akrobat. Policija je enajstletnega Franceta z akti vred odpravila v Maribor, da se zadeva razjasni.

* Ponesrečen bog iz domstine ječe. Delavec Franjo Turković je bil nedavno v Osijeku obsojen na dosmrtno ječo, ker je izvršil roparski umor ter še šest drugih razbojstev. Te dni je skušal pobegniti iz ječe. Na njegov naslov je iz Valpova prispel paket, v katerem je bil kos slanine, težak pol-drog kilogram. Ko je jetnik pregledal pošiljatev, je našel v slanini zabodeni dve

Kupite 1 mar

nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

da se pripravite, kako en par traja kakor štirje pari drugih. Dobivajo se v prodajalnah, Nogavice brez žiga »ključ« so ponarejene. 83-a v

Gledališče na Catinju. Prosvetno ministrstvo v Beogradu je odobrilo potrebne kredite za obnovitev celinskega gledališča, ki je prekinilo svoje delovanje leta 1916. In je od tega časa do danes zaprto.

* Pooblaščen gledališče g. Matijeveja, ki gostuje sedaj v hrvatskem Primorju, uprizori na Vidov dan v Ogulinu Ogrizovičev »Hasanaginica«, v kateri nastopi v naslovni vlogi ga Nina Vavra, članica zagrebške drame. Po končanem gostovanju v Ogulinu se poda osobe v Sisek, Bosansko Dubico in končno v kopalnice Lipik.

* Predavanje o slikarju Bukovcu v Pragi. Dne 20. t. m. je predaval v Pragi na poziv Jugoslovenskega dihaškega doma prof. Kosta Strajnić o umetnosti slikarja Vlahu Bukovca, katerega posmrtna razstava se nahaja v praškem muzeju in je dostopna javnosti. Strajnić je govoril o Bukovčevih početkih, o prvi njegovi pariški sliki, ki je močan dokaz slikarjeve individualnosti, ter zaključil svoje predavanje z analizo znanega dela »Moje gnezdo« ki predstavlja vrhunec Bukovčeve slikarske umetnosti. Pokužal je, da Bukovčeva posebnost ni v predmetu in sujetu, temveč v pravilni razdelitvi svetlobe in sence.

* Zbrano spise ruskega kritika Bjelinskega namerava izdati sovjetska vlada v Moskvi na državne stroške in v redakciji izkušnih strokovnjakov.

OBLEKE

kupite najugodnejše pri
JOS. ROJINA,
Ljubljana

jekleni pili. Dognalo se je, da je paket odposlala neka Sida Kovačević, o kateri pa Turković zatrjuje, da je ne pozna. Kovačevića so dali v okove, glede pošiljateljice paketa pa so odrejene poizvedbe.

* Reuma (gibt, ishlas). Nalupšejši lek je originalna »Pistijanska blatna kompresa«. Informacije Schreiber. Zagreb, Akademski trg 1.

Iz Ljubljane

* Praznovanje Vidovega dne pravoslavne občine. Došli smo praznovanju vidovdanske proslave katoliki in katoliško vojaštvo s svečano službo božjo in rekivom v soboto je pravoslavna občina proslavila veliki praznik z verskim obredom in predavanjem v nedeljo ob 9. v pravoslavni kapelici v vojašnici vojvode Mišiča. Slavnosti je prisostvovalo vojaštvo v paradni uniformi s celotnim oficirskim zborom in muziko dravske divizije. Navzoči so bili dalje veliki župan dr. Vilko Baltić, divizionar general Stojanović, gerent ljubljanske občine Josip Turk, policijski direktor dr. Guštin, Konzularni zbor, načelniki posameznih državnih uradov, zastopniki raznih institucij in korporacij, zastopniki Sokola, Orjuna itd. Ob 10. se je nato vršila služba božja tudi v evangelski cerkvi na Gospo-svetski cesti.

* Vidovdanska proslava na liceju. Mestna žen. real. gimnazija v Ljubljani je dovršila letošnje leto s proslavo, ki je obsegala živo sliko, govore in deklamacije. V ozadju slika Kosovke devotke, obdana od deklic v belih oblekah, v ospredju skupina gojenk s sklonjenimi glavami, z zelenimi vencji v rokah. Godba igra politične motive iz »Što čutiš, Srbine tuži...« in drugih narodnih budnic. Narod se drami, gleda na Kosovo, glave se dvigajo — godba prehaja v našo državno himno — narod se zave svoje svobode, roke dvignejo vence in zastavice — vsa slika oživi in slika Kosovke devotke je obdana od prebujene mladine. Na to je govorila gojenka III. razreda Bukovec o kosovski bitki, gojenka Boža Anžić (III. raz.) pa govor »Srbica žena in Vidovdan«. Spored so spopolnile druge gojenke iz vseh nižjih razredov z deklamacijami slovenskih in srbo-hrvatskih pesmi, ki so harmonično pojasnjevale živo sliko na odru. Vsa prireditve je kazala, kako naša mladina dobro razumeva Vidov dan in s kako vznemirjenim čustvom se klanja svetlemu spominu našega velikega zgodovinskega dne. Slavnosti je naredila na vse prisotne globok vtis.

* Trnovskemu županu v Hribarjevem gaju, ki se je proslavilo v nedeljo popoldne, je bilo vreme ugodno, zato se je zbralo na veselici zlasti proti večeru precej veseloje sveta. Največ veselosti je vzbujala originalna klobasna tekma na letošem mlaju, na katerem so se proti koncu nekateri že tako izvežbali, da bi bilo kmalu zmanjkalo klobas. Tudi komični trnovski fotograf je s svojim »patentiranim« aparatom vzbujal smeh med veseličarji, ki so se ob zvokih godbe in pozneje domače harmonike res nepristilno zabavali in plesali pozno v noč.

* Platneni čevlji španjarji in parizarji vseh barv po 90 Din. Tenis 130 Din, samo pri »VOIKA«, Krekov trg 10. 1383

* Najnovejša bluze, otroško plaščke, obleke priporoča Kristoflič-Bučar.

* Tatvine na trgu. Na Vodniškovem trgu je nepoznan uzumovč okradel pri nakupovanju živil Franciško Svetičič za 200 in Viktorijo Kenda za 70 Din. Tatnica je bila brzokone neka ženska, katera je bila po varnostnih organih zasledovana, vendar se ji je posrečilo, da je v gneči izginila.

* Prazniki so kljub nezanesljivemu vremenu izvalili na tisoče Ljubljancev iz mesta. Na vse strani so jih odvedli vlaki, največ seveda na Bled gledat razsvetljavo in na ostalo Gorenjsko. Ljubljana sama je bila zlasti v nedeljo kakor izmurla in redke prireditve, ki so se vršile, so bile bolj pičlo obiskane.

MARY PICKFORD

Iz Maribora

* Spomenik padlim vojakom v Mariboru. Odbor za postavitev spomenika v svetovni vojni preminulim vojakom v Mariboru, je imel v petek dne 26. junija svojo prvo sejo. Odbor tvori naslednji gđ: zastopnik vojaške oblasti sanitetni podpolkovnik dr. M. Justin, zastopnik mestne občine obč. svetnik J. Stabej, zastopnik novinarskega udruženja T. Gmajner, katoliški vojni kurat P. Zavadlaj, pravoslavni vojni kurat P. Trbolevič, profesor Gvajc in žagar ter pet zastopnikov mariborske podružnice Udruženja vojnih invalidov. Odbor si je zbral za predsednika g. A. Krepka, predsednika U. V. I. podružnice Maribor, za podpredsednika pa obč. svetnika g. J. Stabeja. Stori-li so se razni sklepi, tako da lahko pričakujemo, da bo lepa misel, ki je izšla iz vrst vojnih žrtev, tekmo letošnjega leta izvršena ter v vojni preminulim vojakom postavljen dostojen spomenik in urejeno tudi njih pokopališče. Sklenilo se je, izdati primeren okle na občinstvo. Okle se razpošlje vsem časopisom z vabilom, da ga prinebijo; občinstvo pa se naproša, da po svojih močeh prispeva primeren dar v hvaležni spomin padlih svojcev, ki spe večno spanja šlom sveta, pa tudi v spomin onim, ki jih je svetovna vihra uzgonobila na naši ljubi slovenski zemlji.

* Državna dvorazredna trgovska šola v Mariboru. Z ugodnim uspehom je dovršila šol. leto 129 (95 odst.) dijakov-(k)ni, med temi 17 (12,5 odst.) z odliko. Iz 1. ali 2

POZIV NAROČNIKOM

Položnice smo zadnje dni pri-ložili cenj. naročnikom, ki jim poteče naročnina koncem tega mesca. Prosimo jih, da plačajo naročnino takoj prve dni julija. Ker prične s tem mescem tretje četrtletje, prosimo naročnike, da poravnajo po možnosti naročnino za celo četrtletje, oziroma za celo ostalo polovico leta. Upravišтво »Jutra«.

Damske promenadne toalete

najnovejše kreacije, na izbiro in po meri:
Modni atelje M. Šarc, Ljubljana
Kongresni trg 4-I.

narodne in kulturne institucije, ki so vse v težkih finančnih neprilikah ter smo jim dolžni dati več, kot smo jim dajali doslej, ako nečemo, da nam vsi lepi počitki klub žrtvovanju posameznikov ne propadejo. Pametne ekonomije in zdravega lokalnega ego izma nam treba v Celju na celi črti.

Iz Trbovelj

* Kmetijska podružnica je imela včeraj dopolnilno svojo odborovo sejo, na kateri se je razpravljalo o obnem zboru, ki se bo vršil 9. avgusta ob 3. popoldne. Na tem občnem zboru se bo izvolil nov odbor z načelnikom in se bodo določili delegati za občni zbor družbe.

* Velika zemeljska katastrofa. Zaradi deževnega vremena se je utrgal na dnevi nem kopy na Dobri velikanški zemeljski plaz, ki je zdrvel v dolino in medpotoma vse porušil, kar mu je bilo v napotje. Pred kratkim zgrajen betonski most, dolg okoli 40 m je totalno porušil. Nekli nov jamski rov je prav tako sesulo. Delo na dnevnem kopy je sedaj za več dni onemogočeno, da se nanovo napravi železnica.

* Sokolsko društvo se je v nedeljo zvečer poslovilo od Fortaja, kjer je uživalo go-stoljubje. Vae sokolske prireditve se bodo odsej vršile v Sokolskem domu, katerega delna otvoritev bo 4. in 5. julija.

* Vidovdanska proslava v nedeljo popoldne se je prav pristočno zaključila. Škoda le, ker je nagajal dež. Proslava se je vršila pod okriljem obeh gasilskih društev iz Trbovelj. Pomen slavlja je razložil pred cerkvijo g. Guček. Pred lipo pri cerkviji je bil položen lep venec v spomin padlim vojakom, dan trboveljskih invalidov in vojnih sirot. Promenadni koncert je zavoljo dežja trajal le kratke čas.

* Otroška predstava »Snežulčica« je bila obakrat, v soboto in nedeljo razprodana. Igre se je udeležilo ljudstvo vseh slojev, manjkali pa so zastopniki krajevnega šolskega sveta in občine, kar je vsekakor obžalovati. Predstava je zelo lepo uspela. Odli-kovala so je kraljica Hribarjeve, Snežulčica Stepančičeva, kraljevič Plišavkove, njen spremljevalec Ocepokova in voditelj palčkov Steh. Na sporedu sta bila tudi dva plesna nastopa, ki ju je aranžirala gđ. Andolsko-va in sta uspela v vsakem oziru.

* Izjava uredništva. Potrjujemo, da ni g. Stanko Kolenc, invalid in strojnik v Trboveljah, v nobeni zvezi z dvema noticama v našem listu, v katerih smo kritizirali iz higitjskih ozirov vsinjak tko ceste pri hiši v Lokah št. 293 in provizorični pissoar pri Mervarjevem vinotoku.

* Pri trboveljski šoli se popravlja od-vodni kanal, ker bo dobila šola svoj vodo-vod s pitno vodo in umivalnice za šolsko deo.

Proti koruplenci (debelosti) učinkuje edino preizkušeno in najnovejše sredstvo Lepotorm tablete. Glavna zaloga: Lekarna Bahovec, Ljubljana (in Salus) 284a

Iz Primorja

* Dodatni izpizni na tolmnskem učiteljsku. Za one učiteljske kandidate, ki so si pridovi bili zrelostna spričevala na inozemskih učnih zavodih, se bodo vršili zadnji dodatni izpizni na tolmnskem učiteljsku (iz italijanske, zgodovine in zemljepisa ter pedagogike) letos v poletnem in jesenskem roku. Od jesenskega termina dalje ti izpizni odpadejo.

* Pevski prireditvi v Dutovljah in Tomaju. Dne 5. julija priredi v Tomaju na Krasu ondotno Pevsko in bralno društvo veselico s sodelovanjem Glasbene Matice iz Trsta. Sodelovalo bo tudi pevsko društvo »Venček« iz Dutovlj. Dne 19. julija pa bo imelo veliko veselico pevsko društvo »Venček« v Dutovljah. Na tej veselici bosta sodelovali pevski društvi »Adrija« iz Barkovclj ter »Istria« iz Trsta.

* Smrtna kosa. V Salezu pri Zgoniku je umrl posestnik Ivan Grilanc. Pokojnik je bil vzoren gospodar, kremenit značaj in splošno priljubljen poštenjak. Pokopali so ga prošli teden.

* Zborovanje goriškega Učiteljskega društva v Gorici bo dne 2. julija. Na sporedu je predsednikovo poročilo ter pisatelja Franceta Revka predavanje »Dramatika v ljudski šoli«.

* Velika škoda radi deževja v Istri. Iz Gabrovic v Istri poročajo, da je dne 22. t. m. tamkaj padala debela toča, po toči pa dež, ki je tako lili, da je napravil nad dvestiso tisoč lir škodo. Vsi letošnji pridelki so uničeni, prebivalstvo je obupano.

KNJIGE leposlovne in znanstvene v vseh jezikih kupuje po primernih cenah Ljudska knjižnica v Mariboru, Narodni dom.

Iz življenja in sveta

Kako so odkrili Grenlandijo

V zvezi z Amundsenovo ekspedicijo na severni tečaj in njenim srečnim povratkom, se hočemo v naslednjem nekoliko pomuditi pri najstarejših ekspedicijah v polarne kraje. Raziskavanja severnih polarnih pokrajin je trajalo zelo dolgo, ker evropska javnost ni imela praktičnega interesa na ledenih arktičnih pustinja. Prvi, ki so znatno pomaknili meje evropskega obzorja proti severu, so bili irski menihi, ki so ponesli Kristusov evangelij na Hebride, Orkneye, Shetlande in še dalje na Farserske otoke. Leta 795. so pripuli celo na neobitveno Islandijo ter se nastanili tu v puščavski samoti. Že l. 861. je navalil na Islandijo norveški pirat Nadd-odd; ker pa ni našel na ljudi, se je vrnil domov. Odkril je pri tem novo zemljo s prijetnim podnebjem in zelenimi livadami. Imenovala se je Snæland. Čez sto let se je naselilo na Islandiji toliko izseljencev iz Norveške, zlasti beguncev, izgnancev in političnih zločincev, da so bili že vsi pašniki razdeljeni. Uboge puščavne Zelenega Krma so deloma pobili, deloma so se na vrnili domov.

L. 983. je bil Erich Rdeči radi umora obsojen na Norveškem na tri leta izgnanstva. Vzel je ladjo in odplul v neznane kraje. Vodila ga je stara pravljica, da je neki pomorščak Gumbjorn opazil na daljnem zapadu veliko zemljo. Erich je res pristal na velikem otoku, ki ga je preiskal samo ob obali ter po povratku nazval Zelena Zemlja ali Groenland. Takoj l. 985. ali 986. je odplulo 39 ladij z izseljenci v nove pokrajine. Na sever je prišlo sicer samo 14 ladij, toda kolonija je rasla in leta 999. je Erichov sin Leif sprejel na Norveškem krščanstvo ter se vrnil v očetovo domovino kot oznanjevalec Kristusovih nauk. Njegovo ladjo pa je vihar zagnal na jug, kjer je po dolgem tavanju pristala v topli in rodovitni zemlji. Od tu se je napotil Leif na Grenlandsko, kjer je krstil starega Ericha in vse druge koloniste. Toda misel o zapadni zemlji ni šla grenlandskim Norvežanom več iz glave. Leifov brat Ghorstein je odplul z 20 tovariši proti zapadu, pa se je moral čez mesec dni radi viharjev vrniti. L. 1003. se je napotila v neznane kraje nova ekspedicija pod vodstvom trgovca Phorfiria Karlsevia, ki je vzel s seboj na treh ladjah 140 spremljevalcev. Ta ekspedicija je odkrila najprej kamenito zemljo Hellulund, pozneje Markland in slednjič tako zvano Dobro Vinlandijo. Vse to je bila severoameriška obala, ki so jo odkrili norveški kolonisti skoraj 500 let pred Kolumbom. Norvežani so si zgradili tu koče in začeli trgovino z domačinimi, ki so jih imenovali «Skraerhingeri». Kmalu pa so se domačini in priseljenci sprli in Karlsevi se je moral leta 1006 iz teh krajev umakniti. Leta 1121 je skušal grenlandski škof Erich Gnupson ponovno odkriti to zemljo, pa se ni več vrnil. Hellulund (današnji Labrador) je živel dalje samo v islandskih pravljicah, dočim so se pojavili kolonisti na Marklandu (današnji Novi Fundland) že l. 1347. Dobri Vindland je bil bržkone ameriška obala pri Ritu Breton in Novi Škotski. Tako je bila pri prodiranju Norvežanov na sever odkrita Amerika.

Ali takratna Evropa (okrog l. 1000) se je premalo zanimala za ta novi kontinent. Njena pozornost je bila obrnjena k vzhodu, k Kristusovemu grobu, k pravljici zemlji dišav in zlata. Veliko odkritje Norvežanov je bilo kmalu pozabljeno, le kolonija na Grenlandiji je še nekaj časa cvetela. Tam je bilo 280 naselbin s 5000 kolonisti, cela vrsta cerkva, od l. 1124 pa celo sedež škofije. Nesreča je hotela, da je prišla Grenlandska l. 1261 pod norveško vladno, ki

Stevilni naročniki

se jako pohvalno izražajo o kratkem in res lahkom «Tropical» blagu. Oblike so izredno lahke in tudi nedosežno elegantne. Kdor reflektira na blago, naj hiti, dokler je še v zalogi.

Drago Schwab - Ljubljana

Frank Orlov:

Ponočni gost

Povedal vam bom na kratko čudno zgodbo, ki jo je doživel moj bratranec in ki bi sicer ne bila tako zanimiva, da se ni končala z žalostno smrtjo mladega življenja, ki je bilo žrtve bolne perversnosti ali morda bolesterne fantazije, morda slučajja, morda pa tudi skrivnostnih, nam neznanih moči in sil, ki delujejo od človeka na človeka in ki se jih mi morda samo na pol zavemo, se pa njih posledicam skoro vselej udajamo. Ponavljam še enkrat, da o smrti svojega bratranca ne morem pravi ničesar gotovega reči, saj so tudi zdravniki stresali ramena in niso vedeli prave besede; govoril bom samo o tem, kar vem in kar sem čul od njega samega.

Tisto poletje smo živeli na deželi. To se pravi, jaz sem bil na počitnicah pri stricu, ki je bil okrajni zdravnik v lepem kraju, polnem gozdov, belih vasi in božjega zdravja. Stric je bil vdovec in je imel edinega sina Borisa, ki je študiral tehniko. Večkrat je to povdarjal, takole kak večer, ko smo vsi trije sedeli na vrtu in pili vino:

«Ne maram, da bi bil Boris zdravnik. To je najbolj zanimiva, najbolj umna»

se za to zemljo ni brigala. Trgovina z Evropo je pojmala, kolonisti so začeli izumirati in l. 1418. so uničili zadnje ostanke Erichovih potomcev Eskimosi ali Skraelingeri. Šele l. 1721. je Dan Hans Egede zopet koloniziral grenlandsko obalo. Do njegovega prihoda je bila torej celih 300 let pretrgana vsaka zveza teh krajev z Evropo. Samo številne norveške razvaline so še pričale o prvem arktičnem podjetju Evrope.

Kriza madžarskega časopisja

Huda gospodarska kriza, ki vlada po vsej Evropi, zlasti pa v onih državah, ki so največje treple v vojni in v povojnih razmerah, je močno udarila tudi madžarsko časopisje, ki se ima boriti z velikimi težavami.

Razne družbe, ki izdajajo časopise, imajo velikanske izdatke, ki jih dohodki le deloma krijejo. Izdatki so vedno večji, dohodki pa stalno nazadujejo. Število naročnikov pada, pa tudi oglasnikov, ker vsled splošne krize trgovci ne oglašajo več toliko. Razen tega so razni polomji trdki povzročili tudi listom veliko škodo, ker jim dolgujejo oglasilnice.

Tako dolgujejo n. pr. gledališki trust Union v Budimpešti, ki je postal pred kratkim insolventen budimpeštanski dnevnik nad poldrugo milijardo madžarskih kron za razne objave, naznanila in drugo. Dognano je, da imajo časopisni madžarske prestolnice terjati od raznih podjetij in družb okrog štiri milijarde kron za razne oglase, imajo pa malo upanja, da pridejo do svojega denarja. Večina listov ima naravnost ogromne dolgove. Tako je lastništvo «Magyar Hirlepa» pred kratkim izročilo svoj list glavnemu uredniku zastopni, ker je izjavil, da prevzame vse dolgove podjetja.

Splošno se ugotavlja, da premore današnja Madžarska kvečjemu deset dnevnikov in da je zato za prihodnje dni računati, da preneha več listov izhajati, založništva pa bodo likvidirala.

Še je poštenosti na svetu.

Samo da se včasih pozno vzbudi.

Poštenost še ni izumrla. Toda redki so slučaj, ko se pojavi tako pozno, po preteku celga leta, kakor se je zgodilo pred kratkim neki Parižanki. V zadostenje tistim, ki še niso obupali nad tem pregrešnim svetom, v bodrilo vsem poštenim priobčujemo dogodek, kakor ga posnemamo po pariških listih.

Lansko leto je dospela v Pariz bogata Amerikanka in se je naselila v nekem hotelu na Vendomschem trgu. 18. marca, ko se je vrnila z daljšega izleta domov, je opazila, da je izgubila svoje biserno ogrlje ... 302 bisera sta bila nanizana na njem, no Amerikanka je bila bogata, in dasiravno jo je dragotina stala več tisoč predvojnih dolarjev, se ni posebno vznemirjala nad izgubo, ko je videla, da so vsa poizvedovanja brezuspešna.

Ker so jo nujni posli klicali nazaj v Zedinjene države, se ni hotela po nepotrebnem muditi; potožila je svojo izgubo hotelirju in ga prosila, naj obvesti policijo, nato pa se je odpeljala.

Hotelir je storil, kakor ga je dama prosila, in policija je storiila svojo dolžnost. Ogrlja pa ni izsledila.

Kajti biserno ogrlje je našla neka ženska in ker se ji je dopadlo — kateri ženski se ne bi! — ga je žurno vta knila v svojo torbico in hitela svojim potom, kot da se ni nič zgodilo. Videl je ni nihče.

Ženska je podleгла zapeljivi izkušnji.

Minuli so dnevi, pretekli so meseci. Pariz je velik in ne mine dan, da se ne bi zgodilo kaj novega. Ljudje so pozabili na dragoceno ogrlje in tudi listi so imeli novih afer dovolj, da se jim ni zdelo več vredno, premelevati zastarelo zgodbo o bisernem ogrlju. Najditeljcu pa je menda baš vsled tega jela peči vest. Večkrat je skrivaj opazovala krasotno najdbo in vedno znova se je odločila, da jo ponese na pristojni urad. Ali zmirom jo je prestrašila misel, da je ne bi komisar osumil tatvine. In tako je

ležalo ogrlje pri njej mesece in mesece in nihče ni imel koristi od njega.

Končno pa se je vendar odločila. Zapala se je nekemu svojih prijateljev, ki je bil znanec policijskega komisarja. Ta ji je obljubil, da bo on uredil vso stvar tako, da se njej ne bo bati ničesar.

In tako se je zgodilo. Pred par dnevi se je pri komisarju zglasila neka oseba in mu izročila ogrlje s 302 biseroma, ki je danes vredno vsaj četrtilijona dinarjev.

Ker zadeva ni bila predložena sodniji, je policija izročila najdbo uradu, ki ima nalogo sprejemati in oddajati najdene predmete in tako se je stvar iztekla brez slehernih posledic.

Medtem je newyorška zavarovalnica, pri kateri je Amerikanka zavarovala svoje ogrlje, zavarovalnino že izplačala, in poštena najditeljica se sme nadejati, da bo za svojo, dasi pozno porojno poštenost poplačana ne samo z notranjim zadoščenjem, temveč tudi z dolarji.

Radi milijonov

V Beogradu je prišla te dni na dan velika afera, katere rezultat pričakuje javnost z največjim zanimanjem.

Žena beograjskega trgovca Pante Matića, je ovadila sodišču brata svojega moža in njegovo ženo, češ da sta spravila njeneža moža popolnoma zdravega v umobolnico, samo da se polastita njegovega velikega premoženja v znesku deset milijonov dinarjev. V afero je zapleten tudi upravnik umobolnice Dušan Stojimirovič.

Pantin oče, Lazar Matić, trgovec in znan beograjski milijonar, je umrl kmalu po prevratu in zapustil ogromno bogastvo, med drugim celo vrsto hiš v ulici Kralja Aleksandra. Ker ni bilo nobene oporoke, sta si imela njegova sinova Panta in Dragoljub razdeliti premoženje, dočim je imela mati po zakonu samo vžitek. Brata sta živela do lanskega leta v najlepši «logi». Panta je bil predlaskim v Belgiji, kjer se je oženil in se vrnil potem v Beograd. Njegov brat Dragoljub je med tem časom s silno razkošnim življenjem zapravil nad dva milijona dinarjev, ki jih je podedoval v gotovini. Zahteval pa je od brata nato znova denar. Med obema je prišlo naravno potem do prepričev in hudega sovražstva. Mati se je postavila odločno na stran Dragoljuba in skupno z njim kovala načrte proti Pantu. 20. junija se je Panta, čeprav popolnoma zdrav, kakor zatrjuje njegova žena Mery, znešel nenadoma v umobolnici.

Gospa Mery zatrjuje v obtožnici, da je aranziral stvar dogovorno upravnik umobolnice Stojimirovič. Panta Matić je bil z zdravniškim spričevalom proglšen za umobolnega, da bi se njegov brat Dragoljub in mati polastila njegovega premoženja v znesku nad 10 milijonov dinarjev.

Ker je stvar zelo resna in se tiče ne samo življenja Pante temveč tudi nemorale, v katero je zapadla povojna družba, je odredilo sodišče takoj nastrožijo preiskavo, da ugotovi, v koliko so težke obdolžitve gospe Mery resnične. Afera je vzbudila v Beogradu veliko senzacijo.

✕ **Potres na Madžarskem.** V soboto dopoldne okrog 9. ure je bil v okolici Velike Kanleže na Madžarskem precej močan potres ki mu je sledil kmalu nato drug sune. Več hiš je dobilo razpoke in mnogo dimnikov se je porušilo. Dolež še ni znano, ali je kaj žrtev.

✕ **Sleparski višji notar.** Policija je prišla v petek višjega notarija v Dunajski Sredni na Slovaškem, Alfreda Kolka, zaradi ponarejanja javnih listin in drugih sleparij in za zaradi rabe drugega imena. Kolek je igral v bratislavskem okrožju precejšnjo politično vlogo in bil znan v družbi. Ko je bil sedaj imenovan na drugo mesto, se je izkazalo, da se sploh ne piše Kolek in da so njegove listine vse ponarejene. Njegovega pravega imena še ni mogoče dognati. Po poslednjih vesteh si je nadel višji notar to ime že pred 15 leti. Nerazumljivo je, kako je mogel slepariti tako dolgo in se je mogel celo politično udeleževati. Bil je namreč pristaš madžarske nacionalistične stranke. Policija

je izvedela, da se je Kolek klatil več let po Ameriki in je dolgo časa umival mrlitve v Newyorku. Domnevajo celo, da so v njegovi osebi prišli na sled slavnemu defraudantu Keckemetiju, ki je nekako pred 25 leti odnesel iz glavne blagajne velike banke v Budimpešti kot uradniški pripravnik več sto tisoč kron in potem izginil. O njem so takrat na dolgo in široko pisali vsi listi na svetu in sklepali, da jo je popihaval v obljubljeno deželo Ameriko. Vsa poizvedovanja so bila zaman, dokler ni stvar popolnoma zaspala.

✕ **Prva ladja Fordovega brodovlja,** ki si ga je pred kratkim nakupil «kralj avtomobilov» v Ameriki, je odplula dne 20. t. m. iz Amerike v Bordeaux, Anverso in Kodanj. Na krovu ima nadomestne dele za Fordove avtomobile. Ta ladja se imenuje «Henry Ford».

✕ **Nov letalski vijak.** «Kralj avtomobilov», Henry Ford, ki velja za najbogatejšega človeka na svetu in se je zadnje čase vrgel na izdelovanje druge panoge prometnih sredstev v masah, na letala, naznanja, da je izumel njegov inženjer James A. Horn nov letalski vijak, ki omogoča, da more aeroplan in seveda tudi zrakoplov, z isto lahkoto voziti naprej in nazaj, navzgor in navzdol, na levo in desno, in sicer sredi najhujšega dira 300 milj (okrog 480 kilometrov) na uro. Baje so se poskusi izvrstno

obnesli in se še vedno nadaljujejo. Ako se bo ta novi propeler vsestransko obnesel v praksi, ga bo začel Ford izdelovati v velikanskih množinah.

✕ **Katastrofalna povenjenj v Transkavkazi.** Pretekli četrtek je v okolici Erivana v Transkavkazi padlo toliko dežja, da so vse reke strašno narastle in prestopile bregove. Voda se je razlila v nižje ležeče kraje in napravila velikansko škodo. Mnogo hiš je porušenih. Ponekod so izginile cele vasi. Pripomniti pa moramo takoj, da si teh vasi ne smemo predstavljati bogve kako velikih. Govori se, da je utonilo v valovih tudi precej ljudi. Stvarna škoda se ceni na več milijonov zlatih rubljev.

✕ **Prebivalstvo Berlina.** Po zadnjem ljudskem štetju v Berlinu, ki pa še ni končano, je v nemški prestolici 1.210.932 gospodinstev z 1.796.532 moškimi in 2.106.207 ženskami, skupaj torej 3.902.739 prebivalci. Od 16.362 gospodinstev manjkajo še podatki. Računamo, da znaša število prebivalstva Velikega Berlina danes okroglo 3.950.000 in torej še ni doseglo četrtega milijona, ki ga je prekorajčilo malo pred svetovno vojno. Kot v nekaterih drugih mestih, predvsem na Dunaju, se je tudi tu število prebivalstva precej zmanjšalo. Zadnja leta po vojni je začelo število stanovalec zopet rasti, in računajo, da bo kmalu doseženo predvojno stanje.

Dospelost nekaterih perijodičnih taks

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.)

- 1.) Od kuponov ali dividend kakor tudi od tanišnjem se plačuje 1 odst. taksa v 15 dneh po odobritvi bilance (tarifna postavka 10., pripomba 5.)
- 2.) Do dne 15. julija t. l. morajo delniške družbe (denarni zavodi) predložiti davčnemu oblastvu ali finančni upravi seznamek otvorenih ali tekočih računov v minulem polletju ter plačati odpadačo takso (za vsak račun 20, odnosno 10 Din) v kolkih, ki se prilijepejo na seznam (tarifna postavka 37.)
- 3.) Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati drugi obrok od 1. do vštetega 15. julija t. l. Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 12 odst. obresti in kot kaznen še dvakratni znesek nepolnožene takse (tarifna postavka 12., pripomba 12., odst. I. št. 1 in 3.)
- 4.) Dne 31. julija t. l. je plačati takso za pravico, da se točijo pijače, za II. polletje 1924. Če se ta taksa ne plača pravočasno, je kaznen trikratni znesek redne takse poleg plačila redne takse. Če točilec ne plača redne takse niti v 30 dneh od dne ko bi jo bil moral plačati, se mu odvzame pravica do točenja pijač.
- 5.) Vsi točiji pijač na drobno in vsi prodajalci pijač na sejnih itd. morajo predložiti vsako leto najkasneje do dne 1. oktobra pristojni srezki upravi finančne kontrole prijavo s temi podatki: ime in priimek, kraj, kjer točijo pijače na drobno, kakšne vrste pijače točijo, kakšni so njih prostori (njih površina), višina, način razsvetljave; število miz in stolov in število služabništva.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v III. četrtletju 1925.

(Objava Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.)

I. Hišna najmarina

Za odmero hišne najmarine za l. 1926. v krajih, v katerih niso vsa poslopja zavezana temu davku, so hišni posestniki dolžni vložiti napovedi o donosu hišne najmaršine l. 1925. pri pristojnem davčnem oblastvu do konca meseca avgusta t. l. Izpembe, ki nastanejo glede višine hišne najmaršine izza vložitve napovedi do konca l. 1925. se morajo davčnemu oblastvu sproti nanznanjevati.

Hišni posestniki, ki ne bi pravilno in točno prijavili hišne najmarine, izgube razen tega, da jih zadenejo kazenske posledice, pravico, sodno zahtevati večjo najemnino od one, ki so jo prijavili davčnemu oblastvu.

Ako ne predložijo hišni posestnik napovedi o najemnini v določenem roku in ako se tudi na ponovni poziv ne odzove v treh dneh se kaznuje v denarju do 180 Din. Ako se pa tudi v nadaljnjih 8 dneh ne odzove pozivu, odpošlje davčno oblastvo na lice mesta uradnega odposlanca, ki sestavi na

poved proti povrnitvi efektivnih stroškov, odobrenih po stroškovniku.

Hišni posestniki, katerih v najem dana poslopja nimajo več nego 7 stanovanjskih prostorov, so upravičeni ustno napovedati hišno najemnino pri županstvu, ki zbira take podatke v tabelarnih zapisnikih.

II. Občna pridobnina

Dne 31. julija t. l. poteče rok za vložitev pridobinskih izjav za doletje 1926/27.

Do tega roka morajo vložiti izjave vsa pridobitna podjetja (trgovina, obrt, industrija itd.), tudi ona, ki so že sedaj obdavčena z občno pridobino.

Kdor ne vloži v določenem roku pridobinske izjave, temu se odmeri občna pridobnina na podstavi uradnih podatkov. Pridobinski organi niso v tem primeru zavezani davčnega zavezanca še posebej pozivati, naj vloži izjavo.

Vse navedbe v izjavah se morajo nanašati na stanje obratnih razmer v času od 1. julija 1924. do 30. junija 1925., ako se pa podjetje ni vrnilo tle dni, pa na povprečno stanje med krajšo dobo njegovega obstanka. Tiskovine za izjave se dobijo brezplačno pri davčnih oblastvih in davčnih uradih.

III. Posebna pridobnina

Za vložitev napovedi za leto 1925. poteče zadnji rok dne 1. julija 1925. Podjetja, ki še nimajo odobrenih računskih zaključkov za preteklo poslovno dobo in torej napovedi še ne morejo predložiti, naj si takoj izposlujejo primerno podaljšanje roka.

IV. Davek na poslovni promet

Davkoplačevalci, ki so zavezani plačevati davek po knjigi opravljenega prometa, so dolžni odpremiti davek za III. četrtletje 1925 do 31. julija 1925. in hkratu predložiti prijavo. Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost, ali s posebnim pozivom ali s javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene ter rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

V. Dospelost direktnih davkov

Dne 1. avgusta 1925. dospoje v plačilo vsi direktni davki za III. četrtletje 1925. Davčni uradi so upravičeni jih v 14 dneh po dospelosti prisilno izterjavati in zaračunavati poleg 12 odst. zamudnih obresti še za opomin 4 odst. terjanege zneska.

VI. Razgrnitev predpisanih izkazov

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v preteklem četrtletju, bodo razgrnjeni predpisani izkazi prvih 15 dni meseca julija t. l. kolikor niso bili davčni zavezanci na razgrnitev izven tega roka opozorjeni individualno ali z javnimi razglasi.

O predpisu dohodnine se davčni zavezanci potom občine obveste s posebnimi obvestili, katere nadomeščajo predpisne izkaze, ki so se do sedaj razgrinjali pri občinah.

«Scampola» v Sežani zabranjen. Tržaška prefektura je sežepovala šentjakobski Citalnici iz Trsta sežepansko predstavo Nicodemičevega «Scampola», igra se je imela vsiti v nedeljo, dne 28. junija v Šmucovi gostilni.

sem se pozneje prepričal, ko me je obiskal oče in sva posetila gospodinjvo v njeni sobi. Sam veš, da se vsak študent zanima za taka «gluha» vrsta gospodinjne sobe. Tudi se zato ni nikoli slišal najmanjši šum od onstran. Prižgal sem si v temi cigareto in položil zveplenkin utrinek na nočno omarico kraj postelje. V tem trenutku se je zgodilo nekaj groznega. Lasje so se mi naježili in mrzel pot me je oblihl...

Na koncu moje postelje je stala vsa dolga, sloka in črna in njene zelene oči so škilile naravnost vame. «Ne, ne,» sem si mislil, «to je neumnost, živi itd.», ter sem v temi močno potegnil cigareto vase. In glej, v cigaretnem žaru sem jo zopet videl, čisto natančno sem jo razločil in sem si za trdno rekel, da je več ne gledam. Toda pri vsakem dimu sem moral vsaj malo odpreti pogled in vselej sem videl njene zelene oči. Ko je šla cigareta že h koncu, se nisem upal položiti njenega ostanka na omarico, v strahu, da se me ona dotakne s svojo mrzlo roko. Puhnil sem ugasli cigaretni ostanek iz ust kraj postelje, potegnili odejo preko glave in hotel zaspati. Toda zaspal nisem, niti toliko nisem imel moči, da bi odprl električno svetilko, ki je bila kraj mene na nočni omarici.

In pomisli! Drugo jutro sem ob svitu

bena «dijaška gospodinja»; sama ima dve sobi, kabinet pa je oddala meni. Kdo je ta ženska pravzaprav, nisem mogel in tudi ne hotel zvedeti. Zdelo se mi je, da bi se ji zameril, če bi poizvedoval o njeni preteklosti. Sam ne vem, ali bilo je kakor da sem se je bal. Ljudje v hiši so jo imenovali splošno «gospa Berta» in dejali, da je častniška vdova. Sprva se nisem dosti menil zanjo, saj ni prihajala spočetka nikoli v mojo sobo, če sem bil doma. Opazil pa sem, da so se je na stopnicah otroci in odrasli ogibali in jo pozdravljali samo tedaj, če je ona to hotela. Zakaj ta nenavadno visoka, sloka ženska skoro šestdesetih let v večni črni in je imela tako nenavadno zelenosive oči, ki so se zapile vate in te uklonile njeni volji.

Neko noč nisem mogel zaspati in nehoti mislil nanjo. Če se boš pri tem smejal, me nisi razumel. Moral sem nanjo misliti, na njeno črno sloko postavlo, njene mrzlo-grozne oči in njeno gospodovalno voljo. Bila je deževna jesenska noč in od samega strahu nisem spal. Prižgal sem si v temi cigareto. Pripomniti pa moram, da so bila ravno nasproti moje postelje vrata v njeno sobo; toda ta vrata so bila iz moje sobe zaprta z omaro, v kateri sem imel obleko in iz njene sobe so bila vrata istotako zabarikadirana z omaro, kakor

zana in najbolj strašna praksa, čeprav je njena teorija nad vse idealna. Sam sem imel v življenju preveč groznih slučajev, ki pa jih ne privoščim Borisu, saj vidiš, kako slabe živce ima.»

Potem se spominjam, da je ob neki priliki stari akademik govoril o dijaških gospodinjah in to z nekim sarkazmom, namigavajočim humorjem, tako, da je moj bratranec izpil čašo do dna in šel spat.

Meni se je ta zadnji slučaj zdel zanimiv, vendar bi bil pozabil nanj, če bi se ne dogodilo dan nato nekaj posebnega.

Boris je nenavadno dolgo spal. Ko je vstal — stric je imel daleč neke vizito — me je povabil na izprehod po gozdu. Bil je nenavadno blede in molčeč. Mnogo je pulsil in se zabaval z najinim spremljevalcem, mladim psom volkom. Jaz bi rad prišel do skrivnosti, ki je bila v njem. In bila je, v njegovi notranjosti se je nekaj kuhalo, o tem sem bil trdno prepričan.

Toda kdo bi nam dal čarobno ogleadlo, da bi videli v njem vse skrite plamene in žgoče misli, ki razjedajo ubogo človeško srce!

In kako je narava velika, kako božji je svet, kako tajnostne je jesenski gozd, ki nam v vsakem orumenelom lističu narahlo oznanja vso sentiment-

talnost našega bitja in tihega počasnega umiranja! In kako velik bi bil ves svet in narava, če bi ne bilo v njej tega žalostnega tihega umiranja, ki počasi razjeda ubogo človeško srce!

Prišla sva na obronke, kjer sta stali v ozadju dve mogočni bukvi, za njima pa se je širila v gozdno notranjost skrivnostna poltema in nemo spanje veličastne šume. Sedla sva na mah, tako da sva na pol ležala in sanjarila v to gozdno poltemo. Med nama je ležal volk in nepremično zrl v molčeč gozd, kot da ga je objel nekak strah, ki je vel iz njega. In Boris je začel svojo povest, katere nisem hotel pa tudi ne mogel prekiniti.

«Kar ti bom povedal, ti bom povedal zato ker si moj bratranec; da bi mi pomagalo z nasvetom ali kakorkoli. Papa je sam dejal, da imam slabe živce in kar je govoril o dijaških gospodinjah, si menda tudi razumel, kaj je meril. Glej, to oboje je bil edin odgovor, ki mi ga je dal na vsa moja vprašanja in tožbe moj oče in zdravnik. Da, res, dal mi je še recept za nekako bromovo mešanico, ki pa tudi ni nič pomagala. Ti si poleg očeta edini človek na svetu, ki mi lahko to povem.

Sam veš, da stanujem že drugo leto pri oni sloki gospodinjji. Saj to ni no-

Sport

Izročitev kraljevega pokala ZNP

Zagreb, 29. junija. Zagrebški nogometni podsavez je prejel danes iz Beograda obvestilo, da bo povodom finalne tekme za prvenstvo države v nogometu, ki se vrši v nedeljo, dne 5. julija izročen podsavezu kraljevi pokal, ki si ga je bil podsavez lani pridelal. Po dosedanjih dispozicijah bo izročil pokal kralj sam, ki bo nato prisostvoval tudi odločilni tekmi za državno nogometno prvenstvo. V zagrebških sportnih krogih so sprožili predlog da naj bi se vsled kraljeve prisotnosti vršila tudi reprezentančna tekma v hazeni med Čehoslovako in Jugoslavijo kot predigra k finalni tekmi med Jugoslavijo in Gradjskim.

Ilirija : Concordia 2 : 2 (0:1)

Tekma z neljubo in nepotrebnim predigro V ljubljanski sekciji zbora nogometnih sodnikov je nastal nedavno spor, ki širši javnosti ni bil znan in o katerem tudi mi dosedaj nismo pisali, ker smo stali na stalni šči, naj se spor poravnava interno. Bili smo in smo mnenja, da so vsi takšni konflikti našemu mlademu sportu skrajno škodljivi, posebno pa, ako se o njih razpravlja v javnosti. Mučna je zadeva tembolj, ker rabijo nogometni sodniki za izvrševanje svojega ne baš lahkega opravila nujno podporo v ugledu in avtoriteti pri igralcih in pri občinstvu. Obojnemu pa škoduje, ako sodniki silijo javnost, da o njihovih konfliktih razpravlja.

Pred nedeljsko tekmo med Ilirijo in Concordijo je prišlo do incidenta, ki nas silil iz dosedanjih rezerv. Sedanji funkcijonarji sekcije nogometnih sodnikov, ki se smatrajo za legalne in ki jih je kot take vsaj začasno priznala tudi vrhovna instanca, zbor nogometnih sodnikov v Zagrebu, so potom službene objave v izvrševanju svojih predpisov določili za tekmo kot sodnika g. Husa. V interesu ugleda sporta bi vsekakor bilo, da bi se prizadeti klub eventualni rezervi temu pokorili in bi tako ne izvali javnega spora pred publiko, ki jo morajo takli povzeli le odbijati. Zlasti se, ako se to godi v nedostojni obliki, kakor je bilo v nedeljo na igrišču Ilirije. Človek dobi pri tem mučen vtis, da gre le za osebne interese, za pretirano ambicijo, strah pred konkurenco, željo po diktatorstvu ali kakorkoli že, vsekakor za izredno nezdav in nesportni pojav. Avtoriteta sodnikov pri nas itak že ni na klove kak visoki stopnji. Taki nastopi, kakor je bil nedeljski, pa jo še bolj uničujejo.

Skupina sodnikov, ki ne priznava današnje vodstva ljubljanske sekcije, je za tekmo poklicala iz Celja g. Ochs, ki naj opravi s svojo močastostjo, kako se je mogel vabiti odzvali, čeprav je bil sam eden prvih, ki je z odobravanjem priznal novo vodstvo sodniške sekcije. Kljub temu smatramo za svojo dolžnost, da ga vzamemo v zaščito pred neokusnimi napadi gotovega dela publiki, ki ga je ob njegovem nastopu sicer akklamiral, kasneje pa tembolj vehementno napadal.

Moštvo Ilirije je po g. G. Zupančiču odklonilo g. Husa kot sodnika. Ali je to znak sportne discipline, o tem močno dvomimo. Vrhunec je gotovo, da g. Zupančič ni govoril v imenu celokupnega moštva.

V nastopnem poročilu o tekmi sami:

Postavi moštven sta bili:

Concordia: Habranek-Vrbanič, Pažur-Colnago, Hammerer, Pavetić, Predić, Höckmann, Pasarić, Marić, Pavetić.

Ilirija: Miklavčič-Pleš, Beltram-Milan, Gasbar, Lados-Janez, Oman, Pevalak I., Dobrič, Inke.

Concordia je nastopila s tremi rezervami. Ilirija pa z eno rezervo in s Plešom od Hermesa kot gostom. Neodločen izid tekme ni dočela upravičen, ker je Concordia zlasti v prvem polčasu popolnoma obveljala Ilirijo, ki se je znašla šele v drugi polovici, tako da bi zmaga gostov bolj odgovarjala poteklu igre. Napad Zagrebčanov se je odlikoval z lepo kombinacijsko igro in krasnim oddajanjem žoge. V krilski vrsti je bil odlični srednji krilec Hammerer, ki je s svojimi driblingi vzbudil občudovanje gledalcev. Njegova igra je predvsem ofenzivna, mogla je večkrat preveč egoistična. Od branilcev je bil Vrbanič boljši od Pažura. Vratar Habranek je lovil precej nesigurno.

zaspal in se zbudil zelo pozno. Gospodinja je prišla — kot še nikoli — v sobo, ko sem bil še doma in še v postelji. Komaj da je potrkala, je že stala na istem mestu, kjer sem jo videl ponoči in me ogovorila:

«Dobro jutro, gospod inženjer! Danes smo dolgo spali! Pa da niste bolni? Náte prinesla sem vam jutranji časopis. Kako neumna je žurnalistika! Poslušajte, naj vam sama čitam: «Strašna nesreča na električni železnici. Sinoci sta trčila na križišču pred Sadnim trgov voz št. 8 in št. 11. Šest potnikov je popolnoma skalpiranih in so jih prepeljali v mrtvašnico, pet jih je težko ranjenih, da so jih morali prepeljati z rešilnim vozom v bolnico, dvanaest oseb, med njimi voznik št. 11, pa lahko ranjenih. Glej poročilo na 3. strani.» Ta bedasti časopisni šmok! Torej mrtve so prepeljali v mrtvašnico, težko ranjene pa v bolnico. Ali je treba povdarjati, da se niso usodno zmotili in niso prepeljali ranjenecov v mrtvašnico, mrtvičev pa v bolnico? In ta naša cestna železnica! Za drag denar te skalpirajo in težko ranijo. Jaz hodim peš, si prihranim voznino, skalpiranje in rane. Najbolje pri tem pa je to, da je moralo onih dvanaest lahko ranjenih lepo peš domov iti, čeprav so plačali vozne karate. Bedasti časopis! Náte, gospod inženjer, poročilo na 3. strani pa si sami

V prvi polovici se ilirijanski napad ni mogel izvesti. Njegovi redki napadi so bili brez uspeha, le desno krilo, ki je bilo topot res dobro, je izvedlo nekaj lepih prodorov ter lepo centriral. Ti njegovi centri pa so ostali neizrabljeni. V krilski vrsti je bil najboljši Lado, ki je zlasti defenzivno mnogo pripomogel do neodločenega izida. V obrambi je Pleš nadomestoval Pogačarja. Ni ga do sezal, vendar je storil svojo dolžnost. Odločen, zlasti v drugi polovici, je bil Beltram. Čeprav mu je manjkala njegov običajni drug, je tudi taktično podal prav lepo igro. Dobro dan je imel vratar Miklavčič. Težke strele je lovil sigurno, vendar pa je njegova nepazljivost zagrešila prvi gol za Ilirijo.

Tekma prične z ostrimi napadi gostov. V tretji minuti obrani Miklavčič izredno oster strel v kornar. Sledi le napad Ilirije od desne strani, ki ga pa sredina ne izrablja. Sledi jo ponovni napad Concordije. Ilirija pride le redkokdaj pred nasprotnikova vrata. V kolkor se ji to posreči, je zasluga desnega krila. V 32. minuti dikтира sodnik radi foula popolnoma upravičeno enajstmetrovko proti Concordiji. Zagrebčani protestirajo. Sodnik Ochs ne ve, kaj naj stori. Najprej pošlje stranskega sodnika h g. Betetu, ko se ta rebus infecti vrne, odide sam na posvetovanje k načelniku nogometne sekcije Ilirije. Končno vendarle da streljati enajstmetrovko, ki konča v outu. Ko v 36. minuti Miklavčič obrani oster strel, mu izbiye desna zveza Concordije žogo v gol ter doseže s tem vodstvo za goste.

V drugem polčasu postane Ilirija bolj agresivna. Ostro napada Concordijina vrata, toda ne doseže uspeha. V 13. minuti zabije zopet desna zveza drugi gol za Concordijo. Ilirijanski napad postaja vedno boljše. Opevira zlasti s svojimi kriloma, ki dajeta nov tranjmu triu lepe žoge. Nevaren solo Inkeja konča s kornarjem. V 31. minuti se posreči Dobriču, da vsled napake Concordije obrambe zabije prvi gol za Ilirijo. Domačini delajo z vso paro, da bi dosegli izenačenje. To se jim posreči v 38. minuti z 11-metrovko, ki je bila diktirana vsled handsa. V 41. minuti prisodi sodnik radi foula Concordije v kazenskem prostoru le prosti strel. Sledijo napadi Concordije. V zadnji minuti obrani Miklavčič lepo streljani kornar.

Od suspendiranih sodnikov določeni sodnik g. Ochs, je bil, kakor smo že omenili, izredno slab. Prav neverjetno so bile njegove odločitve glede off side. Škodoval je eni in drugi strani. Čudimo se temu, ker vemo, da je bil g. Ochs dosedaj vedno dober sodnik.

Naposled še par opazki in re meca. Neprestano me gotovi ljudje vmešavajo v sportne spore, čeprav sem jim takoj tuj kakor le kdo. Za vsak korak, ki ga stori kak klub ali kaka skupina proti drugemu klubu, drugi skupini ali le tudi posameznemu sportniku, vale odgovornost na moje rame. Tako je bilo tudi topot. Izjavljam tem potom, da je bila službena objava glede sodnikov za nedeljske tekme objavljena brez moje intervencije. S tem odpadejo v tem vprašanju tudi nadalje insinacije na mojo adresu. Nisem nikak tajni vodja sekcije nogometnih sodnikov, niti nočem to postati, kakor sploh ne stremim za nikakšno «šaržo» v sportnih organizacijah. Bil pa sem in sem vedno za to, da se iz našega sportnega pokreta odstranijo vsi nezdravi pojavi, pa naj gre za Petra ali Pavla. Da je to nujno potrebno, ako hočemo da pride naš sport do novega razmaha, mi bodo potrdili vsi, ki resno pojmujemo namen in pomen sporta.

Tone Zobec.

Druge nogometne tekme

LJUBLJANA: Namesto napovedane tekme za prvenstvo II. razreda med Slovanom in S. K. Ptujem, ki je bila odgojena, so se vršila prijateljska tekma med Hermesom in Slovanom. Zmagal je Hermes s 5 : 1 (2 : 0).

MARIBOR: Merkur : Rapid 5 : 4.

ZAGREB: V Zagrebu je gostovalo moštvo A. S. Novara proti Haški. Prvi dan je zmagal Haška z 2 : 0, drugi dan je tekma z 2 : 2 ostala neodločena. Haška bi bil tudi drugi dan zaslužil zmago. Pri drugi tekmi so bili proti Novari diktirane tri enajstmetrovke. Prva je bila zastreljana, druge dve je lepo obranil vratar Novare, bivši reprezentativni madžarski vratar Feher.

SUBOTICA: Simmering : komb. Sand-SNTC 2 : 0. Ker je Simmering prvi dan igral s tremi rezervami, Subotičani drugi dan niso hoteli nastopiti.

prečitajte. Ha, ha, ha, nasvidenje, dragi gospod!... Ha, ha, ha!...

To vse je govorila v naglici, se zoprno in brezsrčno smejala, da me je obilil znoj... Prevzela me je misel, kaj neki bi moglo spraviti to mrzlo črno pošast do sočutja, solz in ljubezni? Ni!

«Nasvidenje!» mi je šumelo drugi dan po ušesih in bal sem se domov. Toda zvečer sem le prišel, moral sem priti...

Legel sem v posteljo, pušil in čital. Električna svetilka na omarici kraj mene je utripala precej neenakomerno, kakor pojemajoča leščerba se mi je zdela. Enkrat je malo bolj zazarela, drugič skoro napol ugasnila: počasno in klavirno umiranje je bilo to, umiranje v nemem strahu, ki sem se ga svoj živ dan tako neznano bal... Jaz pa sem čital in čital, samo da bi se tako utrudil, da bi končno mirno zaspal. In res sem začel prijetno dremati, v ušesih mi je še brnelo «Nasvidenje!...» nazadnje pa sem si mislil: «Le pridi, babnica, ti že preštejem kosti!», zapri sem svetilko in kmalu zaspal.

Imel sem nemirne sanje: hodil sem po planinah, padal venomer v prepade in pri enem teh padcev sem v sanjah tako glasno zakričal, da sem se zbudil. Bil sem ves znojen, napol razodet in — groza, strah me je, če se samo spomnim na to! — mojnih nog, kar jih je gle-

SARAJEVO: Saik : BSK 4 : 1.

DUNAJ: Nacional Montevideo : reprezen-tanca dunajskega saveza 2 : 0 (1 : 0). Urugvajci so pokazali svojo najboljšo igro na dunajskih tleh.

BASEL: Slavija (Praga) : F. C. Nordstern 3 : 3.

Hazena Vesna : Ilirija 10 : 5 (5 : 4)

Tekmo, ki bi jo bila prvotno morala igrati Ilirija sama, je porabil tehnični referent v to, da poizkusi tudi nekatere moči drugih klubov, ki bi event. prišle v poštev za sestavo ljubljanske reprezentance. Tako je pritegnil vratarico in levo krilo Hermesa ter branilko Laska, ki so vse pokazale, da so vpoštevanja vredne moči, čeprav razen vratarke po našem mnenju se ne pridejo v poštev v reprezentančno postavu.

Včerašnja tekma je potekla ves čas v živahnem teku ter nudila več lepih momentov. Družini sta si bili v polju enako močni. Ilirija je sicer zaostajala tehnično, popravila pa je to zlasti v prvem polčasu z veliko požrvalnostjo, kakor smo jo videli pri tej družini še redko.

Vesna je predvedla krasno kombinacijsko igro. Odlikoval se je zlasti napadalni trio, ki izrazi pred golom vsako priliko za strel. Nasprotno pa je krilski vrsta zaostajala za ljubljansko. Branilka je bila prav dobra, vratarica dovoljna.

Ilirija je igrala požrvalno in je v začetku že vodila 2 : 0.

Izvrstna je bila Bernikova kot srednja napadalca, ima pa napako, da žogo prentizko meče, kar ji pokvari marsikatero lepo in sigurno šanso. Dobri sta bili Omanova in Vida v krilski vrsti. Prav dobro sta se obnesli tudi branilka Jančigajeva in levo krilo Prišekova, ki pa je še premalo odločno pred golom. Kriščevi se pozna, da ni še nikdar igrala v napadalni vrsti. Jermolova v gol je bila v prvem polčasu prav dobra, v drugem polčasu pa je popustila. Nekatere gole bi bila lahko ubranila, kljub temu pa je gotovo danes najboljša vratarica v Ljubljani.

Odločitve sodnika so izzvale mnogo kritike, ki je bila po našem mnenju deloma upravičena. Zlasti izključitev male Vide, je bila neutemeljena.

Kolesarske in motociklistične dirke v Mariboru

Maribor, 29. junija.

Včeraj in danes so se vršile na dirkališču na Teznu velike kolesarske in motociklistične dirke, ki jih je priredil ljubljanski moto-klub «Slovenija». Dirke so potekle v vsakem oziru izbornu. Udeležba tekmovalcev je bila prav lepa, zelo veliko pa tudi zanimanje občinstva. Vreme je bilo oba dneva ugodno, dirkališče izbornu. Tako so lahko tekmovalci v vseh kategorijah dosegli čase, ki so za naše razmere naravnost rekordni. Med motociklisti je vzbujal posebno zanimanje Zagrebčan Šterban na lepem in močnem motorju znamke «Zenith». Odlikoval se je tudi ljubljčan Kopač, ki je bil pri vseh nastopih v prav lepi formi. V naslednjem podajamo kratek pregled doseženih rezultatov:

Nedelja, 28. t. m.

I. Pozdravna vožnja: Udeležilo se je 11 kolesarjev in 15 motociklistov.

II. Kolesarska dirka juniorjev (trije krogi, en krog 1 km; 4 tekmovalci): 1. Just Gustinšič (Perun, Maribor) 5:11.2. 2. Anton Breznik (Perun).

III. Motorji do 150 ccm (5 krogov, 2 tekmovalci): 1. Kavčič (Edelweiss, Maribor) na Avstro-Motoretu 6:14. 2. Ussar (Edelweiss).

IV. Izločilna kolesarska dirka (5 krogov, 10 dirkačev): 1. Dukanović Gjur 8:38.2 (hitrost 34.7 km/h). 2. Osrečki 8:38. 3. Sovič (vsi Sokol, Zagreb). 4. Breznik (Perun).

V. Motorji do 250 ccm (7 krogov, 2 tekmovalci): 1. Kopač Ivan (Ljubljana) na BSA 5:45. 2. Zalokar (Ljubljana) na Monet Gyon. Kopač prehitel za poldrugi krog drugega.

VI. Motorji do 350 ccm (7 krogov, 4 dirkači): 1. Kopač Iv. (Ljubljana) na BSA 5:17.2 (hitrost 80 km/h). 2. Ogrin Fr. (Ljubljana) na BSA 5:19.6. 3. Jerkal Josip (Zagreb) na Raleigh 5:19.8. Najzanimivejša dirka dneva. Zlasti izreden stil Kopača, ki je vodil ves čas, in drznost Jerkala, ki je danes prvič dirkal, sta vzbudila pozornost.

VII. Motorji do 500 ccm (20 krogov, 5 tekmovalcev): 1. Bauman Pepo (Maribor) na Sunbeam 14:39. 2. Kopač Iv. (Ljubljana) na BSA 14:41.6. 3. Ogrin Fr. (Ljubljana) na

BSA 15:21.6. Do 18. kroga je vodil Kopač, drznega Jerkala je v 19. krogu vrglo na kuro v s proge, predrl je z motorjem plahito in padel pod motor. Dobil je poškodbe na glavi, da so ga morali prepeljati v bolnico, vendar pa poškodbe niso nevarne.

Prireditve prvega dne so zaključile Ghim-Khanagire na motorjih, ki so jih izvajali prvič v Jugoslaviji in so vzbudile ogromno pozornost in cele salve prisrčnega smeha. Pokazale pa so, kako veliko izurjenost in sigurnost so si že pridobili naši motociklisti. Udeležilo se jih je 13 tekmovalcev, med katerimi je zmagal Kopač, ki je dobil najmanj kazenskih točk. Drugi je bil Vodišek, tretji Korn, vsi trije iz Ljubljane.

Obhoda po mestu se je udeležilo 35 motociklistov in 15 avtomobilov. Impozantna povorka je napravila na izredno številno občinstvo mogočen vtis.

Ponedeljek 29. t. m.

I. Glavna kolesarska dirka (5 krogov 10 tekmovalcev): 1. Dukanović (Sokol, Zagreb) 9:11.2. 2. Sovič (Motoklub Zagreb). 3. Osrečki (Sokol, Zagreb). 4. Breznik (Perun, Maribor). Med vsemi štirimi se je vodila srdita borba za zmago. Prispeli so na cilj tik drug za drugim.

II. Motorji do 750 ccm (20 krogov, trije tekmovalci): 1. Kopač (Slovenija, Ljubljana) na BSA 14:49. 2. Ogrin (Slovenija, Ljubljana) na BSA 15:16. Kopač je zmagal v lepem času kljub defektu, tretji tekmovalac je v 6. krogu izstopil.

III. Motorji do 1000 ccm (30 krogov, 4 tekmovalci): 1. Anton Šterban (Zagreb) na Zenithu 21:32 (hitrost 83.7 km/h). 2. Bauman (Maribor) na Sunbeamu 21:32.4. 3. Ogrin (Ljubljana) 24:19.2. Najlepša dirka dneva, napet boj med Šterbanom in Sottlerjem, ki pa je v 26. krogu radi defekta izstopil.

IV. Kolesarska dirka v parih (10 krogov, 6 parov): 1. Dukanović-Sovič (Zagreb) 17:57. 2. Breznik-Skrabar (Perun, Maribor) 18:48.6. 3. Osrečki (Zagreb) in Glavič (Primorje).

V. Hitrostna motociklistična dirka na 1 km z leteličnim startom (5 tekmovalcev): 1. Sottler (Zagreb) na Indianu 41.4 sek. Najboljši čas dneva, hitrost 86.9 km/h. Drugo in tretje mesto si delita Baumann in Šterban, ki sta vozila vsak po 42 sek.

VI. Motociklistična dirka za prvenstvo Slovenije (50 krogov, 4 tekmovalci): 1. Bauman (Maribor) 37:21.6. 2. Vodišek (Ljubljana) na Indianu 38:53. 3. Ogrin (Ljubljana) na BSA. Do 27. kroga je vodil Baumann, nato do 42 kroga Vodišek. Tu je imel kratke motorni defekt, ki pa ga je vendar zamudil toliko, da ni mogel vnovič doseči vodstva. Vodišek je tekmoval prvič in obeta za bodočnost še mnogo.

Razen omenjene nesreče g. Jerkala so potekle dirke oba dneva brez incidenta.

Hazena in damska lahkaatletika K gostovanju čehoslovških sportnic v Jugoslaviji.

Z reprezentativno hazena tekmo Čehoslovaka : Jugoslavija, ki se vrši 4. julija v Beogradu, se prične gostovanje čehoslovške reprezentance v Jugoslaviji. 5. julija se vrši medmestna tekma Beograd : Praga. 7. in 8. julija pa medmestni tekmi Praga : Zagreb in Brno : Zagreb. Svoje bivanje v Jugoslaviji zaključujejo Čehoslovakinje v Ljubljani, kjer se vrši 11. in 12. julija hazenska tekma Praga : Ljubljana in lahkoatletični miting Čehoslovaka : Jugoslavija. Najprej hočemo spregovoriti par besed o hazeni.

Ze lanske gostovanje naše hazenske reprezentance v Pragi, pri kateri so naše hazenice po enakovredni igri bile poražene s 5 : 3, je pokazalo velik napredek naših hazenice. Naša letošnja postava, v katero ima vsa jugoslovenska javnost največje zaupanje, nam je porok, da smemo od nje pričakovati boljši rezultat kot lani. Zadnje tekme v Zagrebu in v Beogradu so pokazale, da se naše hazenske reprezentantice nahajajo v prav dobri formi. Postava državne reprezentance je nastopala: Cimperman (BSK.), Vidrih, Flick (obe Hašk.), Jovanović, Popović (BSK.), Radović, Tomljenović (obe ASK.). V tej družini so torej tri Beogradjanke in štiri Zagrebčanke. Kar se tiče zagrebške reprezentance, bo ta skoraj tako močna kakor državna. Zagreb ima izvrstno vratarico Geržetič, ki je enakovredna Cimpermanovi, ter dve odlični krili Bonetičev in Baranyjevo (obe ASK.). Tudi beografska reprezentanca, čeprav šibkejša kot zagrebška, bo gotovo vsaj častno zastopala svoje barve.

Mnogo skrbi pa nam povzroča tretja med mestna tekma Praga : Ljubljana. Res je sicer, da sta družini Ilirije in Atene letos odigrali nekaj lepih tekem, vendar pa iz njih

še ne moremo sklepati na to, da se ljubljanske hazenice nahajajo v taki formi, da bodo proti praški reprezentanci dosegle vsaj časten izid. Do te tekme ni več mnogo časa. Zato opozarjamo merodajni forum, Ljubljanski Hazena Podsavez, da vsaj ta kratek čas porabi za to, da intenzivno nadaljuje s tehničnimi treningi, ki so se žalibog iz znanih vzrokov pričeli šele včeraj v soboto.

Mnogo bolj častno kakor naše hazenice pa bodo brezdomno odrezale naše lahkoatletinje. Program damskega lahkoatletičskega mitinga Čehoslovaka : Jugoslavija dne 11. julija je sledeči: tek 100 m, stafeta 4 × 60, skok v daljavo in višino z zaletom ter met krogle in diska. Vse naše lahkoatletinje pridno trenirajo. V teh težkih bojih z izbornimi čehoslovškimi lahkoatleticami računamo predvsem na naše najboljše šantlove, Prevčeve, Bernikovo in Kriščevo.

Da upoznamo našo sportno javnost s čehoslovškimi atletinjami, podamo o njih nastopne podatke:

Pod vodstvom g. Václava Valouška, mednarodnega tajnika saveza hazene in ženskih sportov v Pragi, člana mednarodne federacije ženskih sportov v Pragi in tajnika tehničnega in sodniškega zbora ter g. Karla Reinera, načelnika saveza hazene in ženskih sportov ter predsednika tehničnega in sodniškega zbora pride v Jugoslavijo 12 najboljših čehoslovških atletinj in hazenice. Čehoslovška hazenska reprezentanca nastopi v sledeči postavi: Lida Havličkova, Milka Havličkova (obe Slavija, Praga), K. Olmerova (S. K. Urednici, Karlin), Šanjoja (Slovačka Slavija, Uh. Hradišče), M. Šmídova, M. Vrbovcova (obe Čechie, Praga), M. Janderova (Slov. Slavija, Uh. Hradišče). Od teh so lani nastopile v čehoslovški hazenski reprezentanci v Beogradu obe Havličkove in Janderova. Kot rezervi prideta od lanske reprezentance Bauerova (Slavija, Praga) in Vidlakova (Moravska Slavija, Brno). O posameznih atletinjah bi bilo omeniti nastopno: Lida Havličkova (Slavija, Praga) je najboljša čehoslovška vratarica in izborna atletinja. Nastopila je pri vseh dosedanjih tekmah čehoslovške hazenske reprezentance. Kot atletinja se je na lanskem mitingu Čehoslovaka : Jugoslavija v Zagrebu plasirala pri skoku v višino s 136.5 cm na drugem mestu, v teku na 100 m na tretjem mestu in v metu diska z 19.18 na tretjem mestu.

Milka Havličkova (Slavija, Praga) večkrat na internacionalni, branilka. Izborna atletinja v skoku v višino, metu krogle in v sprintu.

M. Janderova (Slov. Slavija) kapetanica čehoslovške družine. Levo krilo, ena najboljših čehških igralk in večkratna internacionalka K. Olmerova (S. K. Urednici) desni half, izborna tudi kot branilka. Najboljši half čehoslovške republike, večkratna internacionalka. Tudi kot atletinja je že dosegla lepe rezultate.

L. Prokešova (S. S. Trebič). Izborna lahkoatletinja in čehoslovška rekorderka na 200 m. Lani je zmagala v Zagrebu v teku na 100 m s 13.6 v skoku v daljavo je bila tretja s 452.5 cm. — M. Smolova (Mor. Slavija). Izborna lahkoatletinja. Pred nekaj dnevi, 21. junija, je na internacionalnem mitingu v Varšavi zmagala na 80 m v času 10.9 in v skoku v višino s 130 cm. — M. Šmídova (Čechie, Praga). Izborna desno krilo, ki se odlikuje s svojo tehnično in taktično igro ter izvrstnim strelom na gol. — J. Šanjoja (Slov. Slavija). Levi half, ki zelo dobro podpira napadalno vrsto. — M. Vidlakova (Mor. Slavija) je nastopila lani v ženski reprezentanci proti Jugoslaviji. Izborna strelka. — L. Vencova (Achilles, Brkopja ima svetovni in čehoslovški rekord (z boljšo roko 27.41 m, z obema rokama 49.29 m). — M. Vrbovcova (Čechie, Praga). Srednja napadalca, ki ima mnogo zmislja za kombinacijsko igro, prodorna igralka in izborna strelka. — L. Vencova (Achilles, Brno). V metu krogle drži svetovni in čehoslovški rekord z obema rokama 15.65.

Čehoslovakinje so zlasti močne v skokih in metih. Ker vsebuje program mitinga 4 skoke in mete in le dva teka, so njihovi izgledi zelo dobri, vendar pa smo gotovi, da bodo tudi naše atletinje zale častno reprezentirale naš ženski sport.

Es-ka so le najboljše Torpedo Bianchi pri J. Gorec Palača Ljubljanske kreditne banke in Gospodstva c. 14 Vsi na domestni deli in oprema.

dalo izpod odeje, so se ovijale — njene mrzle roke! Še sedaj čutim njihovo brezkrvno kamenito polt in ono kačjo hladnoto... Pozneje se je to v večjih ali manjših presledkih ponavljalo, vedno groznejše in vedno ožje okrog mojega poguma, srca in volje... Bratranec, povej mi, kaj je to, zakaj moram to trpeti, kako je moglo to biti? Ali misliš tudi ti, kakor moj oče, da imam pri svojih dvajsetih letih res tako slabe živce, o katerih pa zdravniki v mestu nočejo nič vedeti! Saj me poznaš, da sem sportnik, turist in sablač... Sedaj mi povej, kako in zakaj...?

Tako je končal Boris svojo povest, stisnil glavo med roke in nemo gledal v gozdni polmrak.

«Mladi volk se je zleknil s celim životom po mahu, položil glavo na prednji nogi, gledal pozorno v daljavo in nalahno zatulil...»

Moje misli so mi šle od vsega tega, kar sem slišal, sem in tja, gor in dol in nisem jim našel izhoda. Končno sem narahlo udaril volka, vstali smo in šli domov. Šli smo po drugi poti čez brezov gaj in mimo mladih bukvic, ki so duhtele od zdravja in rastočega življenja v njih. Kako lep in božanski je bil mladi gozd, kako silen in blagodejen — da ni umiral v njem mlado zdravje nekoga, ki je šele začel živeti!...

Počitnice so minule. Stric, ki sem mu vse povedal in jaz, ki mi je Boris nemajno zaupal, sva ga končno pregovorila, da si vzame drugo stanovanje, če le mogoče skupno s kakim kolegom. Ko nama je vse to obljubil in smo vse lepo uredili, se je Boris odpeljal v mesto. Jaz pa sem se pri stricu pripravil na izpit in zato sem hotel ostati še dva meseca pri njem. Čestokrat sem napeljal pogovor na Borisovo bolezen, a stric me je vselej prekinil: «Le pusti to meni! Čez 14 dni imam dopust in pojdem v mesto k njemu. Bom govoril tudi s specialisti...»

Medtem sem prejel dve kratki, a strašni Borisovi pismi. V prvem pravi: «Prosi papana, naj mi odpusti in oprosti mi tudi Ti! Obljube nisem držal, ker je nisem mogel. Teden dni sem preстал, potem pa sem moral na staro stanovanje... Ze prvo noč je prišla. Bila je ostudna in grozna. Vrgel sem se z vso silo proti njej, da jo zadavim, pa sem v nemoči omahnil na posteljni broj... Dragi, jaz se bojim... Piši, piši vsaj par besed...»

Drugo pismo se je glasilo: «Vse zaman. Vsako noč. Sedaj, ko se ponoči v sanjah prebudim, me gladi in poljublja po čelu in očeh. Ne morem več. Reci papanu, naj se me usmili in naj pride. Tudi Ti pridi, lepo Te prosim! Ze je pozno, pozno, pridita!...

O, da bi vsaj par dni še mogel živeti... Pridita...!»

Nisva nič čakala na dopust, stric je pustil vse svoje kmetijske paciente v revmatizmu, želodnih krčih in žeganjskih pretepaških oteklinah in odpeljala sva se z največjo naglico v mesto.

Ko sva stopala po stopnicah one zaklete mestne bajte, so naju na vsakem nadstropju gledali ljudje in nama hoteli nekaj povedati. Ko pa sva hotela

Gospodarstvo

Nova carinska tarifa

(Olažave pri carinjenju strojev in nekaterih drugih predmetov)

Finančno ministrstvo je izdalo glede uporabe ugodnosti (povlastic), navedenih pri nekaterih postavkah uvozne tarife, naslednji predpis:

1.) Kjer stoji v tarifi kaka pripomba, bodi da se ta nanaša na oprostitev od carine ali na zmanjšanje carine pod pogoji, katere predpiše finančni minister, mora vsi, kdo, ki se hoče poslužiti te ugodnosti, vložiti prošnjo na Generalno direkcijo carin v Beogradu.

Prošnje je treba priložiti naslednja potrdila: a) Potrdilo trgovske, obrtniške ali industrijske zbornice, da je prosilec trgovec ali industrijec in s katero panogo industrije je ali obrt — peča. b) Potrdilo ministrstva trgovine in industrije V. oddelka v Beogradu o letni potrebi blaga, ki ga želi uvoziti, in o načinu uporabe, oziroma potrdilo, da služijo dotični predmeti zares za v prošnji navedeno uporabo. Ako je olažava za predmete odvisna še od pogoja, da se blago v naši državi sploh ne izdeluje ali v nezadostni množini ali če velja ta ugodnost, dokler se tako blago ne bo izdelovalo v naši državi, potem mora biti to v potrdilu še izrecno navedeno. c) Fakturo, za katere originalnost mora uvoznik z lastnoročnim podpisom jamčiti.

2.) Generalna direkcija dostavlja svoje rešitve carinarnicam radi obvestila prosilcev in radi postopanja pri carinjenju blaga.

Količina blaga, za katero se prizna ugodnost, ne sme prekoristiti polletne uporabe blaga, ki ga rabi podjetje.

Odobritev je veljavna šest mesecev, blago pa se lahko uvaža tudi v obrokih, toda samo v teku prvih treh mesecev od dneva odobritve.

Prošnje za naknadno priznanje ugodnosti ali za povračilo že vplačane carine po rednem carinjenju se ne upoštevajo.

3.) Glede posameznih pripomb v predlogu zakona o splošni carinski tarifi, kolikor se predpisi razlikujejo od onih v točki 1. in 2. tega predpisa, se dajejo carinarnicam naslednja pojasnila:

Ugodnost, omenjena v pripombi k tarifni postavki 57 (čebela v panjih), se uporablja po dosedanjem načinu.

Ugodnost v pripombi k tarifni postavki 86 (riba, posušena, prekajena, nasoljena) odobrava Generalna direkcija carin v Beogradu na pismen predlog ministrstva trgovine in industrije in ministrstva za kmetijstvo in vodo.

Ugodnost k tarifni postavki 202 (sol za tehniško ali industrijsko uporabo) dajejo carinarnice same.

Za ono iz tarifne postavke 217 (svinčev sladkor) so merodajni pogoji pod točko 1. in 2. tega predpisa. Isto velja za ugodnosti k tarifni številki 445. in 470. samo s to razliko, da jih dovoljujejo carinarnice same (tis skarski papir in žakarske karte).

Ugodnost v pripombi k tarifni postavki 548 (svetili) se dovoljuje po navodilu v točki 1. in 2. tega predpisa, a zraven navedenih potrdil treba priložiti še potrdilo ministrstva za šume in rudnike, da se bodo predmeti zares uporabljali za vrtnanje zemlje ob zasledovanju vode, rude itd.

Ugodnost v pripombi k tarifni postavki 588 (železni odpadki) priznavajo carinarnice same pod pogoji v točkah 1. in 2. tega predpisa in v smislu predpisa C Br. 29.299, točka 5. od 20. junija 1925.

Ugodnosti iz točke 4. pripomba k XV. delu po tarifni postavki 682 se priznajo za čas, dokler ministrstvo trgovine in industrije ne objavi seznama predmetov, ki se ne izdelujejo v naši državi, pod pogoji, navedenimi v točkah 1. in 2. tega predpisa. Isto velja tudi za ugodnosti iz točke 5. XV. dela. Pod točko 4. so navedeni naslednji predmeti: parni stroji, generatorji, lokomotive, tenderji, parne pumpe, parne turbine, hidravlični motorji in vodne turbine, motorni bati, motorna dvigala; nekateri poljedelski stroji, na pr. mlatilnice, kosilnice, stroji za obdelavo lesa, kamna in kovin; stroji za tekstilno industrijo; stroji za različne industrije; pumpe, elektr. dinamo motorji, elektromotorji, transformatorji in stroji ter aparati, ki drugje niso imenovani.

4.) Ugodnosti druge pripombe k tarifni postavki 5 in pripombe k tarif. št. 25. in 29. bodo priznale carinarnice same ali samo na pismeno zahtevo stranke v deklaraciji. Te ugodnosti se bodo porabljale pri obmorskih kakor tudi pri notranjih carinarnicah, pri

obdružanju in ugotove vzrok smrti mladega študenta.

Predno pa je komisija odšla, sem pogledal še enkrat v Borivoje oči, ki so bile uprte v omaro. Nekaj groznega so mi povedale. Takoj sem se odločil in rekel:

«Gospoda, prosim še trenotek!»

Primer omarina vrata, ki so se odprla tiho in neslišno, razdelim obešeno obleko, potipljem zadnjo steno, iz katere so se odprle še ena vrata, ki so vodila skozi sobina vrata... moj Bog, kar sem slutil, je bilo res! Iz stankine sobe je vodil skozi dvojne omare in vrata, a med njima pravi hodnik v Borivoje sobo. Ko smo vse to ugotovili, smo pogledali še stanko. Njen obraz je bil spačen in njen zasmehljiv izraz je bil sikač na zdravnike:

«...Da se ne zmotite! V mrtvašnico, ne v bolnico...!»

Komisija je bila osupla in je molčala. Stric je gledal zdaj na enega, zdaj na drugega in je končno prekinil mučni molk s pretresljivim krikom:

«Gospod profesor, povejte mi sedaj, kaj je to?»

Toda univerzitetni profesor se je sedel na stol, si obrisal čelo in dejal:

«Dragi kolega, morda pridemo tej grozni uganki kdaj do živega, morda...»

teh poslednjih samo tedaj, ako bo deklaracija priložena potrdilo obmorske carinarnice, pri kateri se je blago uvozilo.

5.) Vsa nadaljnja pojasnila o uporabi zgoraj navedenih ugodnosti bo dajala Generalna direkcija carine v Beogradu.

Ker ni bilo še do sedaj jasno povedano, za katero blago se bodo porabljale zmanjšane minimalne postavke uvozne carinske tarife, se interesi obveščajo, da se po zmanjšanih postavkah carini blago iz vseh pogodbenih držav in ne samo blago iz Italije, kakor si to nekateri tolmačijo.

Sredstva za zatiranje plesnobe, trtnih in sadnih škodljivcev

Med novejšimi zatiralnimi sredstvi je brezdvomno sulikol, v vodi raztopljiv žvepleni preparat, najboljši sredstvo za zatiranje plesnobe na vinški trti, agrasu, vrtnicah, kumarah, krizantemah itd. Vpliv sulikola je odvisen od krajevnih in trenutnih vremenskih razmer. Kakor pri žveplu je slično tudi pri sulikolu: žvepleni dvokis onih hudo dušilivi plin, ki prav za prav zatira plesen, bodisi na tej ali drugi kulturni rastlini. Učinek sulikola je zaradi tega največji, ker je žveplo v njem močno koncentrirano ter najbolj fino razdeljeno in ker je sulikol dobro prijemljiv. Pri hudi vročini se sulikol kemično hitro razkraja: v hladnem vremenu pa počasneje; to moramo pri škropljenju upoštevati.

Vsaka bolezen se najbolj zatira, če jo pravočasno opazimo in pričemo čimprej zdraviti. Znani so mi primeri, ko so nekateri zamudili škropljenje proti vidiju; to malomarnost so hoteli kriti s tem, da so vzeli dvakratno količino sulikola, kakor je predpisano. Posledica je bila, da so se trte močno opalile. Polovičarsko in površno delo se prej ali slej kaznuje.

Po dosedanjih skušnjah naj se vzame za prvo škropljenje (dokler so mladi listi še občutljivi) 2 skatlici po 50 gramov sulikola na 100 litrov tekočine. Za drugo in tretje škropljenje zadostujejo 4 skatlice; v slabem vremenu tudi 4 skatlice, to se pravi 0.15 do 0.2 odst. raztopino (ali 150 do 200 gramov sulikola na 100 litrov tekočine). Preko tega na 0.25 do 0.3 odst. raztopino iti, je riskantno in le v slabem in hladnem vremenu dovoljeno, ko je bolezen že močno nastopila. Škropi naj se čim čim prej. Škroplilnica pa se mora takoj po izvršenem delu dobro očistiti, ker bi jo sicer žveplo razjedlo.

Pri zimskem zatiranju plesnobe po režnji (najkasneje, preden začne trta odganjati, torej meseca marca) vzamemo pol odst. močno raztopino (en del sulikola na 200 delov vode). Staro sredstvo je tudi žvepleno-apsena brozga, pomešana z vodo (en liter brozge na 2 do 3 litre vode), ki se dobi pri A. Jurci v Ptuj.

Pri nekaterih vinogradnikih sem videl, da so mešali žveplo in apno posebej in dodali galici. Vzelo se je pol kg žvepla na 1 kg apna, to žvepla temeljito zmešalo in zgnelo, v vodi raztopilo in primešalo raztopljeno (odgovarjajoči množini) galici. Drugi dan je močan duh po žveplu v vinogradu izhajal, da se žveplo razkraja, kar je znak, da ta zmes tudi ni brezpomembna.

Kakor že rečeno, gre pri zatiranju plesnobe kot kožne in bolj površne bolezni za to, da se proizvaja čim hitreje razkrajanje žvepla v žvepleni dvokis (SO₂). To pa povzroča le toplota. Čim finjši je potem žvepleni preparat, tem hitreje se to zgodi in tem učinkovitejše je tudi sredstvo samo.

Mnogi mislijo, da se isti učinek doseže tudi pri uporabi domačih sredstev, kakor pepela, navadne soli in odvarka jelševga listja, če s tem grozdje poprašimo ali poškrbimo. Vendar pa to ni tako. Plesen namreč živi le na površju napadenih delov (da se ostrazi). Če je potem grozdje posuto s prahom, pepelom ali trpkim in lepljivim smojom, seveda plesen ne more napasti teh delov iz enostavnega razloga ne, ker se ne more naseliti; ob vetru in dežju so pa ta sredstva brez učinka. Tudi se lahko trdi, da se s temi sredstvi ne da ozdraviti že razvita bolezen. Zelo dobro in plesen ozdravljajoče sredstvo, zlasti v slabem vremenu, ko holozen močno nastopa, je kalijev nadmanganat ali kalijev hipermangan. Vzame se ga 10 do 12 dkg in 2 do 3 kg apna na 100 litrov vode in s tem takoj s curkom močno poškrbi plesnivo grozdje; po 8 dneh se isto ponovi. Prav dobro sredstvo je tudi salofidin, ki se ga vzame 1 kg na 100 l raztopine modre galice pri vsakokratnem škropljenju.

Proti različnim škodljivcem, kakor kislemu črvičku, ki čedalje bolj nastopa v vinogradih, jabolčnemu zavijaču, kapusovemu belinu in raznim gosenicam se uspešno uporablja tudi arsofol. Arsofol je v vodi raztopljivo, arsenik vsebuječe sredstvo, ki je jako prijemljivo in dolgo učinkovito.

Uporablja se 0.25 do 0.50 odst. močna raztopina, ki se pri škropljenju trti tudi lahko zmeša z galico, osobito pri drugem in tretjem škropljenju. Prav praktično služijo v ta namen n. pr. če kisli črviček močno nastopi in je slabo vreme, kanglice, slične onim za mazanje strojev (samo nekaj večje), s katerimi se ti črvi polivajo. Sicer pa se namesto arsofola lahko uporabljajo v ta namen tudi druga zastruila, ki v prebavilu škodljiva sredstva, kakor

petrolejeva emulzija, Urania-zeleňilo ter raztopina tobačnega izvlečka in mazljivega mila ter barijev klorid.

Morebiten strah, da bi se s tem grozdje itd. zastrupilo, je neopravičen, osobito če se arsofol pravočasno uporablja. Seveda bi škropljenje z arsofolom neposredno pred trgatvijo škodovalo, posebno če bi se grozdje ali sadje neoprano sveže uživalo.

Kisli črviček se tudi uspešno zatira z zgodnjim in pravočasnim škropljenjem v cvetju s tem, da se primeša vsakokrat modri galici 1.5 odst. raztopino tobačnega izvlečka in mazljivega mila; od srede julija dalje pa se poškrbi grozdje s 3 odst. raztopino mazljivega mila. V skrajnem slučaju naj se črviček pobira ali pa zmasti. Ne smemo pozabiti tudi na zimsko zatiranje. Vinograd se mora v jeseni globoko prekopati v sirove brazde. Ob času reznje naj se trte temeljito obdrgejo in očistilo mahu in stare skorje ter se ti odpadki sežgejo, kajti tu prezimi ta škodljivec. Kisli črviček je sedaj najhujši živalski trtni škodljivec.

Fr. Kafol.

Pomen velesejmov

Še nedavno so se velesejmi prirejali samo v največjih trgovinskih središčih Evrope. Tja so prihajali tovarnjari in trgovci iz cele Evrope, da prodajajo ali kupujejo. Največji velesejem je bil za Istočno Evropo v Nižnjem Novgorodu, za Srednjo Evropo v Leipzigu, in za Zahodno Evropo v Lyonu. Medtem so se začele prirejati razne slične razstave v vseh državah Evrope in teh razstav je vedno več, ker skoro vsako večje mesto gre za tem, da priredi na leto kakšno veliko razstavo. Poleg Leipziga, Lyona in Nižnjega Novgoroda se vrše danes velesejmi večjega obsega tudi v Budimpešti, Dunaju, Turinu, Padovi, Milanu, Parizu, Stockholm, Amsterdamu, Bruslju, Manchesteru itd.

Po vojni sta se pri nas razvili industrija in trgovina v taki meri, da so se tudi naši pridobitni krogi odločili začet s prirejanjem velesejmov. V Ljubljani se bo letos že peto leto priredil velesejem in upamo, da bo zopet tako razveseljeval uspeh kakor prejšnji. Razmere so same po sebi pokazale, da je Ljubljana izvrstna trgovinska točka za prirejanje velesejmov, saj je Ljubljana ravno zaradi svoje zapadne lege v vsej kraljevini najbližja ostali Srednji in Zapadni Evropi in najvažnejše ter največje križišče svetovnih prog v Jugoslaviji. Tu se križajo proge Pariz-Milan-Trst-Beograd-Sofija-Carigrad, odnosno Beograd-Bukarešta, s progo Praga-Dunaj-Gradec-Trst-Rim ter s vzporedno progo Frankfurt-Monakovo-Beograd. V Ljubljani ima pogoje, da se bo industrija in trgovina čim dalje lepše razvijala.

Za razvoj industrije in trgovine so vzorčni velesejmi zelo koristni. Trgovci, ki se zanimajo zanje, delajo v svojo lastno korist. Oni privredniki v Ljubljani in Sloveniji, ki imajo produkte za razstavljanje, pa tega ne store, ne mislijo na bodočnost, kajti pri velesejmih končno ni vedno glavno, da se momentano sklone čim več kupčij, temveč delstvo, da interesi spoznavajo na njem, kaj in kje se pri nas producira ter kaj se sploh pri nas more kupiti. Videli smo doslej še vsako leto, da je bilo zanimanje s strani kupcev za ljubljanski sejem ogromno in ravno tako se nam obeta letos. Ljubljanski sejem naj bo vsakoletni pregled naše produkcije in napredka te produkcije. Zanimanje s strani kupcev bo stalno in razstavljalci bodo dobivali vedno dovolj novih naročnikov.

Narodna banka SHS

Stanje 22. junija 1925.

Aktiva (v milijonih Din): v oklepajih sprememba napram 15. juniju: kovinska podloga 463.0 (- 5.5); posojila 1141.4 (- 6.9); račun za odkup kronskih novčanic 1186.3; račun začasne izmenjave 366.0; državni dolg 2966.3; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138.3; saldo raznih računov 713.0 (- 7.1). Skupno 8974.7.

Pasiva: vplačani deli glavnice 27.9; rezervni fond 6.2; novčani deli v obtoku 5648.9 (- 83.4); državni račun začasne izmenjave 366.0; državne terjatve po raznih računih 32.6 (+ 9.5); razne obveznosti 680.6 (+ 54.2); državna terjatva za založene domene 2138.3; nadavek za nakupovanje zlata za glavnico in fond 74.0. Skupno 8974.7.

Podružnica državne hipotekarne banke v Sarajevu. Uradno se objavlja, da prične s 1. julijem posloovati podružnica državne hipotekarne banke v Sarajevu. Za upravnika te podružnice je določen dr. Vasiljevič.

Stanje posevkov v Jugoslaviji. Po podatkih ministrstva za kmetijstvo in vodo je bilo od 1. do 15. junija stanje ozimnih in javnih posevkov zelo dobro. Splošno stanje sadnovnikov je bilo med dobrim in zelo dobrim, stanje vinogradov zelo dobro ter stanje travnikov in pašnikov odlično. Stanje živine je zadovoljivo.

Prženi sladkor ne plača trošarine. Generalna direkcija posrednih davkov je izdala pojasnila, da ni podvržena plačevanju državnih trošarin prženi sladkor, ki služi samo za barvanje alkoholnih tekočin kakor likorja, ruma, piva in drugih.

Podaljšanje predkoncesije. Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu je odobrila Zdrženim rudnikom in toplicam d. d. v Zagrebu predkoncesijo za trasiranje električne železnice od železniške posta-

je Zlatar-Bistrica do kraja Marija Bistrica-Podgorje.

Konferenca mlinskih industrijev proti novi carinski tarifi. Te dni se bo vršila v Beogradu konferenca zastopnikov naše mlinske industrije. Na konferenci se bo zavzelo stališče proti novi carinski tarifi.

Nova proga Mitrovica-Peč. Direkcija za nove gradbe železniških prog je izdelala načrt za gradbo proge Mitrovica-Peč. Položaj na tržišču jajec. Produkcija je v splošnem majhna, a povpraševanje precej živahno. Zato se cene držijo, čeprav je dinar poskočil. Gibljejo se nakupne cene med 0.90 — 1.05 za komad in so zaradi porasta dinarja nad svetovno pariteto.

Veliki sejem v Subotici. Koncem avgusta se bo vršil v Subotici velik sejem, ki bo posvečen posebno pozornost živilnemu in sploh kmetijstvu. Pismene prijave razstavljalcev morajo biti dopolne najkasneje do dne 31. julija.

Prenos zavarovalne družbe »Herceg-Bosna« iz Sarajeva v Beograd. Splošna zavarovalna družba »Herceg-Bosna«, ki je imela doslej svojo centralo v Sarajevu, se je premestila v Beograd, kjer je že začela z delom.

Proga Trebinje-Bileć. V direkciji za gradnjo novih železnic se proučuje sedaj vprašanje podaljšanja proge od Trebinja do Bileća. Načrt je že izgotovljen. Proga od Gruža do Trebinja že obstoji.

Ribarski kongres v Splitu. Jugoslavenska ribarska zadruga v Splitu pripravila kongres naših ribarjev iz vseh naših primorskih krajev. Na kongresu se bodo razpravljala vsa aktualna ribarska vprašanja.

Položaj na sladkornem trgu. Na zunanjih tržiščih se prilike niso pobojšale in čeprav ni večjih razlik v cenah, ostaja tendenca dalje malna. Pri nas je neizpremenjeno. Cene sladkornega sindikata so nekoliko pod uvozno pariteto, tako da ne obstoji potreba nadaljnjega znižanja. V Zagrebu so cene na debelo naslednje: kockasti sladkor 16, v malih glavah 15, kristalni 14.25, rafinirani osišteji 14.50, kandis žolti v zabojih po 25 kg 21.50 Din.

Za ureditev prometnih vprašanj. V centrali industrijskih korporacij v Beogradu se izdeluje predlog za ureditev vseh naših prometnih vprašanj. Ta predlog bo centrala izročila prometnemu ministru.

Natečaj. Ljubljanska borza za blago in vrednotne razpisuje štiri senzalska mesta za blagovni oddelek (dve za lesno stroko, dve za deželne pridele, kolonijalno in drugo blago) in eno senzalsko mesto za električni oddelek. Reflektanti se opozarjajo, da morejo položiti mešetarski izpit tudi po event. imenovanju v roku, kakor ga predvideva pravilnik za borzne senzale. Detajlirane ponudbe z navedbo referenc, naj se pošljejo do 18. julija 1925, tajništvo ljubljanske borze za blago in vrednote Kongresni trg št. 9, I. nadst. (Filharmonija). Za vse nadalje potrebne informacije naj se reflektanti izvolijo obrniti na navedeno borzno tajništvo.

Možnost izvoza našega vina v Kanado. Odbor za prodajo vina in likerjev v Winnipegu (Kanada) se je obrnil na naše zbornice s ponudbo, da je voljan prodajati naša vina in likerje. Naši izvozniki dobe pojasnila na naslednja naslova: The Government Liquor, Control Commission 425, Henry Ave, Winnipeg, Man. Canada, odnosno: The Purchasing Agent, Liquor Control Board, Victoria, B. C. Canada. Zaradi velike oddaljenosti bi se mogla tja izvažati le dobro ohranjena vina. Steklenice bi morale biti dobro zapečatene z voskom.

Položaj na našem lesnem tržišču je prilično poveljen. Domači kupci množijo kupujejo gradbeni les vseh vrst. V Italijo je bil izvoz do zadnjega preceščen, vendar dvig dinarja in padanje lire lahko zaustavita ta izvoz, zlasti ker se moramo na italijanskem lesnem tržišču boriti z avstrijsko, rumunsko in češkoslovaško konkurenco. Izvoz v Francijo je normalen. Izvažajo se tudi v Švico, ki plačuje jugoslovnsko hrastovino po 280 — 290 šv. fr. za kubni meter, potem v Grčijo in Severno Afriko. V Madžarsko je izvoz lesa slab.

Konkurz je odprt na zagrebškima tiskarnama Mavro Gross ter Josip Ripp.

Produkcija svilnenih kokonov v Južni Srbiji. Svilene kokone producirajo v naši kraljevini večinoma v Južni Srbiji okrog Gjevgelije, potem v delu Vojvodine ter Srema. Južna Srbija ima vse pogoje za uspešen razvoj svilarstva, toda ta panoga je radi nepoučenosti svilarjev še zelo zaostala. V Vojvodini je v tem pogledu drugače in je proizvodnja svilnenih kokonov tamka jako praktična in moderna. Zaradi tega je Vojvodina v svilarstvu vedno prednjačila Južni Srbiji, čeprav so v Južni Srbiji večji kompleksni zemlje zasajeni z murvami. Letos pa se je nepričakovano dvignila proizvodnja kokonov v Južni Srbiji in bo mnogo večja kakor v Vojvodini. Računa se, da bo znašala nad 300.000 kg. Za letošnji proizvodnjo se zelo zanimajo inozemci, predvsem Italijani.

Dobava lipovega lesa. Ekonomsko odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejme do 14. julija 1925. ponudbe za nabavo 50 m³ lipovega lesa.

Dobava podplatov za vojaške čevlje. 38. pešadijski puk v Podgorici potrebuje večje količine podplatov. Interesenti naj pošljejo čimprej svoje vzorce z navedbo cen neposredno gori imenovanemu polku.

Elektrifikacija v Vojvodini. V Velikem Bečkereku bo te dni dogotovljena rekonstrukcija električne centrale. Turbine in generatorji so že nameščeni. — Občina Čurug v Zabalskem kraju izdaja koncesijo za elektrifikacijo občine in poziva reflektante, da stavijo ustne ponudbe najkasneje do 5. julija.

Razširjenje tvornice vagonov v Brodu. Ta tvornica je doslej vršila popravila vagonov in lokomotiv, v bodoče po poleg teh poslov tudi izdelovala nove lokomotive, vagonne in vagončke. Razen tega se bo bavila z montažo mostov. Do te razširitve podjetja je prišlo na podlagi pogodbe s Kruppovimi tvornicami v Essenu. Glavnica brodske tvornice se poveča od 40 na 55 milijonov Din z izdajanjem 150.000 delnic po 100 Din.

Njemački prevod novog carinskog prava izlazi sredinom jula. — Cijena Din 120.—. Naručuje se kod „Minerva“, Stamparija d. d., Subotica. 3640-a

Kruppove tvornice so vzele 120.000 komadov delnic in delegirale v tvornico dva svoja direktorja.

Nova hmeljska tvrdka v Zatu. S 1. julijem bo začela v Zatu posloovati nova hmeljska trgovina s komisijami posl. Gauba & Häring. Prvi družbenik Teodor Gauba je bil dolgo časa ravnatelj žateške hmeljske zveze in Hmeljske prometne družbe v Zatu.

Češkoslovaška želi uvažati naše žito in moko. Po vestih praških listov se prizadevajo češkoslovaški uvozniki, da bi dosegli pri Dunavskem parobrodarskem društvu znižanje tarife za transportiranje žita in moke iz kraljevine SHS. Čeprav je povpraševanje po jugoslovnskem žitu in moki veliko, vendar češkoslovaški uvozniki ne morejo udovoljiti zahtevam jugoslovnskim cenam, ker je transportiranje po Dunavi do Dunaja zelo drago. Tarife Dunavskega parobrodarskega društva so tako visoke, da je transportiranje ameriške moke preko morja do Hamburga in potem po Labi do češkoslovaške meje ceneje nego transportiranje iz Jugoslavije do Dunaja.

Porast avstrijskega indeksa cen na debelo. Avstrijski indeks cen na debelo je poskočil od srede maja do srede junija za 1.5 odst. na 202. Ta porast je v glavnem povzročil podražitev krompirja in mesa kakor tudi sirov in tekstilno industrijo. Cene žitu in železu so nekoliko nazadovale.

Letošnji pridelek kave. Prve pošilke nove žetve so prispele v Trst. Zrnje je povprečno manjše kakor lani in ne zadovoljuje popolnoma. Boljše blago se pričakuje meseca julija. Cene v Zagrebu na debelo: Rio navadni 45, dober 46, prvovrstni, 47, fini 48. Maragotice 56—57 Mocca 60 Salvador 65, Portorico 65.

Angličji snujejo v Jugoslaviji veliko podjetje za izdelovanje železa. Neka velika angleška družba, ki je bila pred vojno organizirala v Rusiji veliko skupino industrijskih podjetij za izdelovanje železa in jekla se zanima za našo kraljevino, kjer bi ustanovila enaka podjetja. Iz Londona je nedavno prisel v Beograd zastopnik omenjene družbe inž. Richardson, da na licu mesta prouči pogoje za delo. Na podlagi zbranih podatkov je Richardson izjavil, da more Jugoslavija glede na svoje rudno bogastvo postati močno središče za težko železno industrijo.

Povišanje obrestne mere na vloge pri emisijah bankah v Italiji. Italijanski finančni minister je izdal naredbu s katero se povišajo emisijske banke, da povišajo obrestno mero na vloge na tekoči račun, in sicer: na 3% za privatne vloge, na 3.5% za vloge zavodov in človekoljubnih ustanov, na 4% za denarne zavode.

Čast in tiskovna svoboda

Predsednik odvetniške zbornice dujaške g. dr. Hermann Eckel objavlja pod zgorajim naslovom članek, ki je radi svoje vsebine prav aktualen tudi za nas.

«Od tiskovnega zakona 1922 dalje imamo zelo obširno tiskovno svobodo. Vendar nismo zadovoljni. Krivo je obnašanje dela dnevnikov. Senzacijski, raznim političnim smerem služilci listi so znali obrniti pozornost prebivalstva na nenavaden način nase. Ne samo z debelimi, senzacionalnimi napismi in večinoma prefriranimi senzacijskimi poročili, marveč s sistematično gonjo, naperjeno proti osebam ali skupinam, katere takšno novinstvo izpostavlja javnosti, jim izpodkopuje ugled in jim občutno škoduje. Takšna preganjanja se nadaljujejo, tudi če listu zasebno dokazuje, da stvarno ta gonja ni utemeljena. Nekateri takšni listi ustavijo gonjo šele, če jim napadenec naroči in plača izdaten inserat.»

Sledi razpravljanje o tiskovni pravdi pred poroto, kjer je razžaljenec še enkrat izpostavljen novim napadom, pri čemer je proces drag in dolgotrajen. Zato je takšno neodgovorno novinstvo skoraj brez kazni in med prebivalstvom se je razširilo mnenje, da je mogoča grožnja in izsiljevanje potom listov, če katerekoli svojega namena ne doseže drugače. Žal je izsiljevalna praksa zadnjih let pokazala, da se niti ne motijo, če tako mislijo. Izsiljevanja se množe. Dosežena tiskovna svoboda je postala opasnost in breme, ker jo zlorabljajo brezvestni, le na svoje koristi misleči, brez čuta odgovornosti in brez sramu pišoč listi in lističi. To opasnost bi morala zakonodajala omejiti, čim prej, tem bolje. Cela vrsta predlogov se je že tudi oglašila. Najvažnejši je, da se tiskovne zadeve odvezujemo poroti in da se obtoženi obrekovalci obsodi na znatne denarne kazni in na plačilo odškodnine, ob povratku pa naj bi se odvezala obsodenci možnost, da bi poklicno sodelovali pri listu. Reforma je nuja, kajti sedanje stanje spravlja ob dobro ime ne le poedince, marveč vsa državo pred očmi inozemstva.»

Članek je zanimiv, ker kaže, da je posurovelost tiska nek širši pojav in da se nad njo ne pritožujemo samo mi. Izmed stavljenih reformnih predlogov je eden pri nas že uresničen, — porota ni več pristojna za tiskovne delikte. Druga (o zabrani izvrševanja novinarškega poklica) uresničuje novi italijanski tiskovni zakon. Nam se ta določba zdi barbarska, obenem pa ne zadene krivca in udari mimo ter je sposobna, da škoduje mlademu stanu, mesto da bi ga utrdila.

Izdajatelj in lastnik: «Konzorcij Jutra».

Odgovorni urednik: Andrej Ražem

Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani

